Ч. 280 (14.823). Львів, неділя 19. грудня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 223-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . 30.00 "
Річно . . . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Справа роздачі свідоцтв і ферій

В УСІХ УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛАХ.

В останній хвилині довідуємося з авторитетного джерела (Р. Ш.), що Кураторія ЛШО. зарядила у справі роздачі свідоцтв і шкільних ферій осьсцо:

В українських школах, державних і приватних, **роздача свідоцтв має відбутися 21. ц. м.** після шкільної науки. Дата свідоцтв має бути теж: 21. грудня. Це зарядження викликане тим, що 22. ц. м. є українське свято. Тогож дня (21. ц. м.) починаються шкільні ферії, які для українців триватимуть **до 10. січня 1938. р. включно**, себто шкільна наука почнеться у вівторок 11. січня рано. У школах, які не сбходять гр.-католицьких свят, наука почнеться 10. січня, себто в понеділок рано.

Довідуємося, що цей обіжник вийшов із Кураторії до всіх шкіл у суботу 18. ц. м. і його теж подано того самого дня до ПАТ-а.

Оголошуємо це на те, щоб українські школи були повідомлені заздалегідь про все, бо обіжники можуть прийти за пізно.

Анґлійці приготовляють Гонкон до оборони.

З огляду на те, що японці підготовляють офензиву на південно-китайську провінцію Квантун, влада британійської кольонії Гонкону наказала укріпити 5 найважніших стратегічних точок кольонії та зробити загороди з кільчастого дроту. Британійське військо обсадить ті становища.

Поміж цивільне населення розділено тисячі газових масок.

УТІКАЧІ.

З огляду на поголоски про недалеку японську офензиву на Квантун до Гонкону втікають сотки китайців.

Коло Кантону китайські війська поспішно будують укріплення й окопи.

Хто вишле жертву на ювилейний „Дар Просвіті", той дасть доказ любови свого Народу.

Командант японської ескадри перепрошує.

Командант 3. японської морської ескадри віцеадмірал Газеґава висловив співчуття з приводу інциденту з американськими й англійськими кораблями. Він заявив, що до цих випадків дійшло, не зважаючи на постанови, що їх японський уряд видав з метою забезпечити життя і майно громадян невтральних держав.

Газаґава запевнив, що японський уряд доложить усіх зусиль, щоби справедливо дати відшкодування за всі втрати.

ЯПОНІЯ ЗМІНЮЄ СВОЮ ЕСКАДРУ В КИТАЮ.

У закордонній пресі появилась поголоска, що Японія відкликала з Китаю 3. дивізію фльоти, висилаючи на її місце 2. дивізію.

У звязку з тим японські міродатні кола підкреслюють, що ще 27. листопада цісарська начальна рада заповіла, що вона буде вимінювати частини, які є в Китаю від початку війни.

Еспанська національна фльота затримала французький корабель.

У Танжері переловлено радіотелеграму з французького корабля „Сідней", який повідомляв, що його заатакував національний воєнний корабель, тому просив англійської підмоги.

За кілька годин анґлійське морське командування у Гібральтарі виявснило, що це лише кілька еспанських патрольних суден затримало „Сідней", щоби провірити його вантаж, опісля дозволили йому свобідно плисти дальше.

Як твердить париський „Суар", на підмогу „Сіднеєві" післали один французький контрторпедовець.

НЕВДАТНА ОФЕНЗИВА ЧЕРВОНИХ НА ВІДТИНКУ ТЕРУЕЛЬ.

Як подає ґен. Кеїпо де Ляно, па відтинку Теруелю червоні перевели добре приготований наступ; уживаючи 60 повзів вони намагалися дістатись на запілля національних військ.

Національні війська допустили ворога на малу віддаль, окружили його і знищили сильним артилерійським вогнем. Вони очищують терен і приготовлюються до дальшої акції.

ПЕРЕД НАЦІОНАЛЬНОЮ ОФЕНЗИВОЮ.

В Теруелю зосереджено тепер коло 60.000 національного війська. Та позиція, з трьох сторін окружена червоними, становить клин глибоко вбитий у червону територію; якби відтіля національні війська перевели наступ, вони могли би дійти до моря між Валенсією і Барсельоною.

Другий відтинок, загрожений національною офензивою — це Альмерія, де можна перевести комбінований наступ сухопутніх і морських сил.

Чи істнує польський партнер?

Львів, 18. грудня 1937.

Наша стаття зперед трьох днів п. н. „Хто веде національну політику" (ч. 276) викликала відповідь на сторінках передучорашнього „Веку Нового": „Цієї дискусії не вимимаємо" — „У пошуканці доріг виходу", підписану ініціялами Ст. Й. Віримо авторові, що він писав свою відповідь сіне іра ет студіо, але це не перечить, що його відповідь кишить від зворотів і тверджень, які — кажучи делікатно — роблять враження непорозуміння. Непорозуміння починається від інтерпретації тієї нашої статті, однаково щодо її цілі, як і висновків. Полеміки з іншими заввагами та твердженнями автора на цьому місці вести не будемо, бо вважаємо її річчю другорядною, несуттєвою. Тому переносимо її до рубрики огляду польської преси у цьому самому числі, куди відсилаємо цікавих. Тут обмежимось до справи найбільш суттєвої: до здогадної (як упевняє автор) пошуканки „Діла" за польським партнером. Відповідаємо відразу: нікого ми не шукали й не шукаємо, ми ствержували тільки істнуючий стан річей, в якому така пошуканка булаб справою досить морочливою.

У своїй статті ми представили образ відносин у всіх тих польських кругах, які або з титулу свого істнування покликані займатися проблемами національної політики, або виявлюють амбіцію національну політику вести. Перший табор, офіціяльний, національної політики не веде і не проявляє амбіції чи охоти її вести, другий неофіціяльний ту амбіцію проявляє, але або своїм особовим складом і своєю мериторичною програмою (чи тільки підходом до української проблеми) згори мусить відштовхнути українців від якогонебудь звязку, або таки на польському терені стрічає того роду застереження, що його акція спараліжована. Наша стаття мала характер строго інформаційний і кінчилася двома запитами: 1) чи представлений нами образ дійсного стану річей відповідає правді? і 2) який з цього висновок для українців? На перше питання ш. автор статті у „Веку Н." не відповів, однак з цілого тенору його статті виходить, що таки наші інформації правильні і вірні. Зате друге питання автор пояснив собі зовсім фальшиво. Він гадає, що ми журимось, „з ким українці мають реалізувати польсько-українське порозуміння". Тимчасом питання представляється трохи інакше: чи взагалі в нинішніх польських відносинах можна говорити про польсько-українське порозуміння, чи взагалі істнує чинник, який цією справою цікавиться і цікавитись хоче, чи взагалі є по польській стороні хтонебудь, хто має право і силу порозуміння устійнювати і реалізувати, чи взагалі в істнуючій польській ситуації, яку польський політик схарактеризував найделікатнішим словом „декомпозиція" — істнує „польський партнер"?!

І на це питання, здається нам, наша стаття давала ясну і недвозначну відповідь. Виходить із неї, що іствує — очевидно — держава і її апарат, до якого враховуємо і закони і адміністрацію і військовий чинник і все те, з чим українці мусять рахуватися, як з більш або менше офіціяльним чинником, що розпоряджає екзекутивою; іствує теж т. зв. польське громадянство, в якому — на превеликий жаль — на краєвому ґрунті найбільший голос мають все одиниці, які мають, так мовити, екзекутиву вулиці, себто, які своєю акцією завжди можуть вправити в рух палки і каміння проти українських крамниць і установ, — що, очевидно, теж належить до „дійсної дійсности". Однак нема по польській стороні **нікого**, хто проявляв би бажання розвязувати польсько-українську проблему у Польщі в **політичній** площині, в такій площині і на такій плятформі, **яка малаб на увазі українців — як партнера.**

І тут-е суть справи, довкола якої розбилася „нормалізація" і яка ділить сьогодні й українське громадянство: одні українські громадяни вважають, що „нормалізаційний" партнер усе ще є, — ми стоїмо на становищі, що того партнера нема, і доказуємо спокійно й річево, такими аргументами: урядові чинники ясно, виразно і найбільш недвозначно самі дали пізнати, що для них нинішній момент українська проблема неактуальна і що не бажають собі про неї на площині конкретизації та реалізації певних річей говорити, бо тільки так треба розуміти факт, що ті чинники заперестали „нормалізацію" на виборчому пакті з 1935 року, ріжні речі приобіцяли і їх не дотримали. Мало того: польське зорганізоване громадянство (маємо на увазі Комітет Порозуміння ПСО у Львові) саме на випадок бажання й енергії центральної державної влади нормувати національні відносини — застерігається проти цього, собі приписуючи характер едино реального чинника при вирішуванні національних справ. Одночасно те громадянство має покищо таке політичне обличчя, такий підхід до української пробеми (гляди остання декларація Комітету Порозуміння), який не може творити базу справжнього порозуміння.

Так представляється обективний стан відносин і той стан диктує українцям льогічно тактику — **не шукати насилу партнера,** не ходити туди, де нас не бажають бачити, не пхатися до розмов, яких не бажають з нами провадити, стояти на ґрунті права, зберігати закони й законні межі боротьби, працювати і — не розмінюватись на найдрібнішу монету, яка не може мати в нинішних часах високої ціни.

Очевидно, що „в нормалізаційній боротьбі меншиневий діяч не потрібує підтримки цілого державного народу". Очевидно, що „нормалізаційної співпраці не можна узалежнювати від закляйстрування таких чи інших суперечностей політики уряду і ріжних груп чи таборів панівного народу". Очевидно що успіх меншиневої політики" залежить у величезній мірі від зручности і послідовности, з якою вона реалізована". Але це такі самозрозумілі подробиці, які не викликують сумніву: сумнів виринає лише тоді, чи взагалі сьогодні є місце для якоїнебудь „зручности і послідовности", для якоїнебудь „нормалізаційної боротьби", тому, що те місце **зайняте польською протинормалізаційною** роботою, в обличчі якої українська „нормалізаційна" робота висить у воздусі.

„Завжди волію покій від передпокою" — казав Кавур. Уважаємо, що сьогодні — хоч українські відповідальні політичні провідники бувають у покоях, проте їхня позиція там така, що **українська проблема** найшлась у передпокою. І чим довше там перебуває, тим темніший кут вона втиснена, тим вона скромніша і невидна. І тому бемо на алярм, щоб її звідти витягнути.

„НЕВІДПОВІДНІ РУКИ".

Одним із міністрів теперішнього уряду що проявляє дуже велику активність у свому ресорті, є міністр хліборобства і земельних реформ п. Понятовський. Проти його земельної політики ми мали і маємо надалі якнайбільше застережень з національно-політичних і з соціяльно-господарських причин, зокрема, з огляду на підтримувану ним кольонізацію українських земель польським елементом зі заходу. З інших знову причин є невдоволені з політики мін. Понятовського польські консервативні кола, що 12. ц. м. організаційно відмолодились на свому варшавському зїзді, створивши консервативну партію під проводом колишнього познанського воєводи графа Бнінського, що стоїть в легкій опозиції до урядового ОЗОН-у. Для цієї партії особа теперішнього міністра хліборобства і земельних реформ є червоною плахтою, яка її непомірно дразнить, про що нераз писали оба щоденники консерв. — варшавський „Час" і виленське „Слово". Причиною такого становища польської консерви є за скоре і за радикальне переводжування примусової парцеляції коштом двірських обшарів, що часто підриває, на її думку, екзистенцію дідичів.

Одною з ідей п. Понятовського, що викликала великий спротив серед українського громадянства і відбилася голосним відгомоном у соймовій салі, є закон з 14. квітня 1937 р. про обмеження в обороті нерухомостями, що повстали з парцеляції. Закон який обовязує від 14. травня ц. р. Основною метою цього закону є закріпити на майбутнє землі за польськими кольоністами і перепиняти її перехід у непольські руки і дальше — не дозволити ріжними параграфами набувати землю непольським селянам.

Згідно з постановою ст. 2. цього закону, господарства, що повстали з парцеляції, не можна без дозволу влади збувати, ані в цілости, ані ділити, винаречдовувати, заставляти, або обтяжувати. Владою, що дає дозволи, є повітовий староста. Ще більше. Навіть на судовій ліцитації не можна купити господарства, що повстало з парцеляції, без попереднього дозволу старости. Врешті згідно зі ст. 5. теж і господарства, побільшені наділами з парцеляції (вже після того, як закон увійшов в життя) до величини самостійного господарства, можна піддати рішенням повітового старости (земельного комісаря) усім обмеженням, які передбачує згаданий закон.

І ще одно — найбільш для нас небезпечне. На підставі постанови ст. 6. закону, господарства, що повстали з парцеляції в часі між 1. вересня 1919 р. і 14. травня 1937 р. можна теж піддати усім згаданим вище законним обмеженням через впис тих обмежень у ґрунтові книги в судах чи у гіпотечних писарів.

Для виконання згаданого вище закону міністерство хліборобства і земельних реформ видало цілу низку розпорядків і інструкцій з 10/4, 2/6, 5/6, 6/6, 19/6, 14/6, 9/7 і 21/7 ц. р., зокрема що до застосування в практиці ст. 6. цього закону. З покликом на ці міністерські розпорядки та інструкції воєвідський уряд у Тернополі, на території котрого було і є найбільше насилення парцеляції та кольонізації, видав інструкцію до повітових старостів (земельних комісарів) з 14. серпня 1937 р. до ч. RU 111/10, якого зміст такий:

1) Повітові старости (земельні комісарі) мають усе звернутися негайно до волосних управ з дорученням виготовити до 6 тижнів списи всіх самостійних господарств, що повстали з парцеляції, при чому за самостійні господарства визнано такі, які мають більше як три гектари обшару.

2) Піля одержання таких списів повітові старости (земельні комісарі) виготовляють від себе за повітами викази таких господарств, що їх треба піддати обмеженням, особливо зі ст. 6, і то як найскоріше, передусім там, де є небезпека, що таке господарство у випадку незастосування обмежень дістанеться у **„невласціве ренце"**, як каже виразно згадана воєвідська інструкція.

3) Після устійнення виказів господарств з одної громади, не вижидаючи на устійнення з цілого повіту, чи ґрупи повітів, треба поступнево виступати з внесками до властивих судів з проханням перевести аднотацію непозбувальности і неподільности у ґрунтових книгах. В поодиноких випадках, коли чекати не можна, слід негайно виступити з внесками на повищу аднотацію в ґрунт. книгах і що до поодиноких окремих господарств — не вижидаючи на виказ з цілої громади —, якщо є небезпека, що господарство перейде в **„неповолане ренце"**.

4) В ореченні, яким затверджується парцеляційні проекти і викази набувців від дня входу в життя повищого закону, слід виразно зазначити, які господарства підлягають обмеженням цього закону. Теж і у всіх випадках, де вже затверджено парцеляційні проекти і викази набувців, але ще не виготовлено нотаріяльних актів, на домагання нотаря, староста обовязаний дати йому письменне виянснення, яке господарство, чи який наділ підпадає згаданим вище обмеженням.

Дальші точки інструкції від 5) до 7) мають канцелярійно-технічне значіння і тому їх тут поминаємо. Уся праця мала бути викінчена найпізніше до 1. грудня ц. р. і до того дня повітові старости (земельні комісарі) мали поставити в судах письменні аднотаційні внески на впис у ґрунтових книгах усіх обмежень, передбачених у згаданому законі з 14. квітня 1937 р.

І справді це й виконано і в останніх днях листопада ц. р. деякі городські суди на Поділлі, де була найсильніша парцеляція і кольонізація, завалено сотнями аднотаційних внесків так, що на кілька днів замкнено там навіть для сторін доступ до ґрунтових книг. Воєвідську інструкцію з 14. серпня ц. р. виконано тут майже у сто відсотках і сьогодні парцельована земля не дістанеться вже більше в „невласціве", чи „неповолане ренце" — не треба і згадувати. Знає про це і мін. Понятовський і його урядові виконавці, як неменше і наші селяни, яким не дають доступу до парцельованої землі.

На політичні і соціяльні наслідки найновішого земельного закону п. Понятовського — про національні вже й не говорити — не треба буде мабуть довго ждати. У свою чергу заговорять вони своєю мовою.

Д-р Степан Баран.

✝ Сидір Громницький

висилужений директор української державної гімназії, б. радник міста Львова, б. член Краєвої Шкільної Ради, б. інспектор „Рідної Школи" і член багатьох українських товариств, помер після довгої та важкої недуги, по принятті Найсвятіших Тайн, у 88. році життя в дні 17. ц. м.

Померла людина, що ціле своє життя не знала відпочинку, людина, що трудилася ввесь час, як пильний, скромний і тихий робітник, людина, яка знала ціну праці і ніколи від неї не відмовлялася.

Сидір (Іздор) Громницький уродився 7. січня 1850. р. в Загірочку, бобрецького повіту (давніше ходорівського), де його батько був священником. Гімназію покінчив в академічній гімназії у Львові, університетські студії у Відні, де студіював теольогію і фільософію. В роках 1873—1874 учителював у гімназії Франца Йосифа та в академічній гімназії. Після чотирічної перерви вчив знову в академічній гімназії від р. 1878 до 1906.

В 1907. р. іменували Сидора Громницького директором новоствореної філії академічної гімназії у Львові з титулом радника і на тому становищі залишається він аж до 1916. р. Покликаний у 1914. р. до Шкільної Краєвої Ради як делеґат б. Краєвого Виділу, виконував він обовязки члена Ради аж до 1920. р., значить до часу, в якому перейшов у стан супочинку.

Крім того був Громницький членом прибічної, відтак тимчасової Ради міста Львова від 1916—27. р.

Та найбільше своїх сил віддав Громницький таки у службі своїй нації, бо не вдоволявся тільки своєю професійною працею серед молоді. Молодю опікувався він теж і поза школою. Як управитель Філії опікувався запомоговим товариством для бідних учнів „Руслан" і бурсою Українського Педаґоґічного Товариства при вул. Вірменській. Бурсою ім. кардинала Сембратовича при вул. Хшановської 9 опікувався дир. Громницький від її основування (від тієї хвилини, коли закуплено на бурсу дім), а від 1919. року виконував уряд голови тієї бурси.

Не зважаючи на те, що професійна праця над молодю забирала Йому чимало часу, вмів ще Громницький знайти вільні хвилини і на громадську та наукову працю. В „Українській Бесіді" був він спершу господарем того Товариства, опісля став членом його Виділу. З доручення Наукового Товариства ім. Шевченка виконував він нагляд над друкарнею Товариства, в якому теж якийсь час головував. Адміністраційними справами того Товариства займався Громницький від 1884—1903. р. і за свої заслуги діждався того, що став почесним членом Наук. Товариства.

Свої сили віддавав теж Сидір Громницький і Рідній Школі, в якій був у передвоєнному, военному і післявоєнному часі членом Головної Управи. У 1923. р. став він інспектором гімназій Р. Ш. і був ним аж до березня 1927. р.

Годиться теж відмітити, що від 1916—1922 р. був Громницький членом старшини Ставропигійського Інституту, як префект друкарні.

В Покійному стратило українське громадянство доброго громадянина та прикладного тихого робітника, що всі свої сили та своє знання віддавав на службу своїй нації. Його похорони відбудуться в неділю 19. ц. м. в год. 2-ій попол. з Вірменської крипти на Личаківський цвинтар до родинного гробівця. В. Й. П!

—o—

Два народи під одною Погонею.

РЕПОРТАЖ (V.).

Вильно, в листопаді.

— Поїдете до Трок?
— Варто?
— Варто!
— За скільки повернемось до Вильна?
— За дві години.
— Їду!
— Газ, рушаємо!

Малий шевролет погнався вперед, бризкаючи на обі сторони рідким болотом.

Минаємо вузенькі вулички виленських рустикальних передмість і женемо небавком доброю шосою поза місто. Погода дописала. Мої товариші з тої нашвидку заімпровізованої прогульки: дві варшавянки і один пан. литвин, що з ним перевів я розмову на початку, мають з того приводу знаменитий гумор. Молодша пані із жидівським профілем й відзнакою меча Хороброго у кляпі модного пів-футра з попелястим коміром показує в безжурній усмішці білі рядки розкішних зубів; старша хоче її наслідувати, але не може, або робить це наскрізь обережно, щоб не зрадитись. Однак і так не помогло. Вже десь на другому кільометрі від міста товариш штовхає мене під бік і каже шепотом на вухо:

— Колего, ця мадам із віз-а-ві замісць зубів має гумові протези, дивіть, та цеж расова..!

— Як думаєте, обі польки?

— Е, та з мечиком жидівка з певністю, цей мечик так для охорони, а може наречений із якої будь фаланги має на імя Мечислав; ця друга — на польку — замало намальована.

— То ще нічого не говорить.

— Побачите.

Але тим разом правда була моя. Обі пані були чистокровні польки, обі приїхали до Вильна в розводових справах до кальвінського збору й не могли натішитися красою Вильна й околиць.

— Погляньте — каже молода — цей потік веться мов у казці.

А стара захоплювалася литовцями.

— Я так доконче хотіла побачити литовців. Цеж такий добрий нарід. Я колись читала тільки „Пана Тадеуша" і Родзевічувну, мене завжди тягнуло побачити оту геройську землю, послухати співну, таку подібну до польської литовську мову.

Колега литвин запротестував:

— Ласкава пані, ви — на жаль — цілком помиляєтеся... — і почав свій довгий пояснювальний виклад.

Молода брунетка сміялася з усього того наголос, а старша „приятелька Литви" не знати на кого була більше лиха — на колегу, чи на свого екс-чоловіка, з яким без свідків розвелася у Вильні, за 1.200 зол. („сплатами на рати").

ЧОГО ЧЕКАЮТЬ ЛИТОВЦІ?

Відносини поміж Польщею і пятнацять разів меншою від неї, під популяційним оглядом, литовською державою, стоять незмінно від великої війни на самому вістрі меча.

Ковно не може забути Польщі Вильна і не хоче відректися прав до того міста. Недурно у Ковні передовсім показують вам „вежу дзвонів", що задзвонять — як говорять литовські ревізіоністи — аж тоді, коли „стара столиця Гедиміна — Вильно, знову стане матірю литовських міст", — не дурно на всіх залізницях литовської держави скрізь побачите лише такі інформаційні карти, де Вильно вміщено на обшарі литовської державно-національної території. Памятаємо конфлікт між Вальдемарасом і маршалом Пілсудським. Оба вже сьогодні не живуть; перший, як політик, другий як людина. Обох не стало, але конфлікт залишився. Не вдіяв тут нічого також зарадний в того роду справах міністр Бек. Його женевські конференції з міністром Лозорайтісом покінчилися фіяском. І мусіли так скінчитися, коли сам президент Сметона, що походить з Вильна, положив свою долоню на тій справі.

Зрезиґнувати Литві з Вильна означало би — як думають політики із Ковна — забрати від народу експанзивну тугу, залишити навіки нарід з великими традиціями у малих рямцях, покласти край думкам про велич Витовтової держави. Тому литовці й вибрали незмінну боротьбу.

Проблема не булаб важка і цікава, якби не комплікації з обох сторін. Річ у тому, що у Литві є багато польської меншини, а в Польщі литовці творять понад кордоном (502 км) місцями великі національні острови.

СЕРЕД ЛИТОВСЬКИХ НАЗВ, КАРАЇМІВ І... УКРАЇНСЬКИХ МЕЛЬПОМЕНЦІВ.

— За двацять грошов павязу аж ген на другу сторону.

— А не вивернеш?

Білорусин-перевізник сміється і спихає „Міс Сімпсон" на воду троцького озера.

— Гей, рууп-!!

Човен заколихався, їдемо.

З високої поскріплюваної ланцюгами башти видно озера, містечко, порослі деревиною литовські урочища.

Слухаю їхніх назв. Назви старі, литовські, а провідник-поляк. Лінґвістика має, як видно, великий голос у історії. Вертаємося до Трок. Заходимо до караїмської кінесси, пробуємо їхньої білої халви за 20 сотиків. Тверда мов камінь. Караїми тут законсервувалися, подібно, як у нас в Галичині і на Волині, у великій (розмірно) кількости. Є їх майже тисяча. Мають свою школу, святиню, швидко діставнуть від держави домівку на музей. З неабиякою гордістю показують скарбницю своїх документів і національних святощів — дарунок президента.

Товариш мій читає написи на тій скарбниці і питає:

— Чому держава опікується лише меншинами мікроскопійними? Це певно, що кожна атракція цікава, але чому держава боїться помагати тим, що номінально названі також меншинами, хоча вони не хочуть бути лише атракцією?

Шофер гукає з автокару.

— Якщо хочете доїхати на час, панове, кінчіть уже дискусію. Рушаємо.

По старій варшавянці не лишилося сліду, втікла до іншої таксівки, зате молодша промеліла з радости; було вигідніше сидіти і не конкуренти. Засипала нас каскадою дзвінкої вимови й помадками і запевняла, що „тамта стара девотка не знає ані крихітки історії, що литовці це нарід з традицією, а у всякому випадку куди, куди більше культурний, ніж комуністи-білорусини, або українські гайдамаки".

Колиж довідалася, що її сусід теж „гайдамака", навіть не моргнула оком.

— Не сумніваєтеся, що я жартую — засміялась — я колись кохалася в одному вашому студенті, був у нас учителем в селі, а потім оженився із дочкою батькового приказчика. Гарний був хлопець, Богдан звався, але при жінці забув Україну, синів уже має і обох Стасями понавав, ха, ха, ха!

— А ви до тої пори стара панна?

— Я від нині соломяна вдовичка.

— А чому говорите дурниці про мій нарід?

— Хіба ви образилися, вибачте! У нас уже тепер така мода, як колись була на „Ой не ходи Грицю". Чи так, добре я сказала? Гарна пісня. Чейже самі державні мужі так про вас нині говорять, то чом-же дивуватися малій, дурненькій жінці?

Скінчилося на тому, що віхали ми в якесь містечко, якісь там — „кішкі" і насередині ринку продіравили аж три колеса. Три нараз. Най то шляг!

Шофер казав: — Усе буде добре, зараз зробимо і... пішов на пиво.

Ми залишилися в авті і гуторили мов які довоєнні знайомі, а юрба дітей, жидів і бородатих цапів обступила нас мов циркове будище.

Я вихилився у вікно і крикнув на жидка:

— Гей, Іцик, позови шофера!

— Вун уже не прийде, вун юж піяни в шинку лежи.

Ми могли з бідою поїхати якимсь іншим автом, але махнули на все рукою: Вильно не втече, і разом, утрійку пішли на вечерю до „льондиньскі готель пріма сорт“. Зїли печену гуску і випили самовар чаю, опісля зїли ще дві жидівські булки із оселедцем.

Розстелений в поклонах „лісторатор“-жид мав вистаратися фірманку. Вона заїхала за пів години. Та коли ми вже мали відїздити, довідались від жида, що ввечір у -„кішках“ виступає „український театр з велькі програм“. Розліплені на телефонічних стовпах афішки заповідали дійсно наш театр і „Гриця“.

І ми рішили відложити нашу поїздку до кінця вистави.

Директор трупи, що довідавшись про наш побут, зявився із комплєтом артистичних сил, сяв від радощів. Екстравагантна трійка із розбитого автокару зробила йому знамениту касу. Нас посадили в першому ряді побіч місцевої „інтелігенції“, підстелили нам під ноги (камяна долівка) соломянку, („щоб не було зимно“), а директор перед виставою зворушливою промовою витав гостей „з далекої, чарівної, Парижем і прегарними жінками запашної столиці“. „Гриць“ ішов немов годинник, а саля не могла вмістити глядачів. Директор мав охоту нас вицілувати. І булоб усе романтично скінчилося, нас булиб з певністю щонайменше винесли на руках із салі, якби не цей алярм. А було так.

Десь тоді саме, коли на сцені зявився веселий Дмитро з бубном на вечерниці, занімілою салею потряс скажений рев. Алярм!!! Горить. Рятуйте!!! На сцені згасло світло, а на салі настало пекло. Товаришка вхопила нас за руки: що це?

— Не бійтеся паньство — прошепотів тищі голос „директора“ біля нас. — Ходіть до нас на вечерю — і перевів нас за куліси, де артисти скидали вже, сміючись, строї, і шумів великий самовар.

— Це звичайна пригода. Нема ніякого пожару. Ось погляньте у вікно — на вулицях горять бочки смоли. Пробний алярм. Справа така: ми, як багато наших еміґрантських театрів, не маємо ніякого дозволу і живемо з ласки війтів, поліцаїв і всіх льокальних кациків. Вчора мусіли ми дати „Гриця“, а радше дохід з нього на цілі одної польської організації. Містечко жидівське, жидів тут часто бють в погромах, жиди учора демонстраційно не прийшли, був лише командант постерунку, війт, писар і начельнік стражи. Разом 4.50 зол. Але ми грали льояльно і ввесь дохід віддали. Сьогодні-ж влада на жидах помстилася, що для нас байдуже — 200 зол. і так маємо в касі. Може вам ще підлити чайку?

Отверезілий шофер ще тої ночі відставив нас до Вильна. Ніхто з нас не жалів чудесної пригоди, а всі ми однозгідно ствердили: не дурний нарід хахли!

ЧИЯ ПОГОНЯ І ЧИЯ ІСТОРІЯ?

Такої домівки і таких дешевих та смачних обідів, як у литовському студентському товаристві не побачите в українських студентів. Я зайшов туди за рекомендацією вчорашнього товариша із подорожі. Зайшов і застав уже ціле товариство. Велику салю заповняла литовська студентська молодь. Всі добре одягнені, веселі, віджилвені.

Обдарували мене своїми часописами для молоді, що їх видають неперіодично, від коли закрито майже всі леґальні видавництва. Офіційна польська статистика нараховує поверх шістьдесять тисяч литовців. Тому питаю просто:

— Як виглядає ваша власна статистика?

— У самому Вильні нас 4.000 — у Польщі взагалі пів міліона.

Під політичним оглядом розпадаються литовці на кілька партій. а з них найбільші: „Таутінкаі“ (націоналісти), християнська демократія і „культурнікі“ — партія селянська. Цілий актив їхньої праці спрямований на село і національне виховання селянства. Мають ще свій театр, ґімназія у Свенцянах вже закрита, істнують дві приватні ґімназії; у Вильні студіює 90 литовських студентів.

— А чи українцями інтересуються — спитаєте мене відразу, правда?

Інтересуються і то поважно. Досить сказати, що я свобідно розмовляв з їхніми журналістами по українськи; майже всі були в Галичині. всім вона заімпонувала. Часто пишуть про нас у своїх виданнях,, хотіли би утримувати постійні зносини. Саме на днях цензура сконфіскувала найновішу книжку таланoвитого литовського письменника Рафала Мацкевича про всі національні меншини у Польщі.

Сидимо в великій салі між студентством. На стінах портрети визначних литовських діячів: поет Майроніс, маляр Чурльоніс, Кудірка, а передовсім патріярх литовського народу Басанавічус. Посередині Погоня національний герб, такий самий як у білорусинів

Тому питаю:

— Ну, панове, а як справа з білорусинами?

Питання добре вимірене, а потім дипльоматична відповідь:

— Вони не дуже з нами пристають.

На таке саме питання білорусини відповідають з помахом руки:

— Е, дайте спокій, тамті мають гроші, де, де нам до них, але Погоня наша і хрести полоцькі наші, нас є тут майже три міліони.

Між обома народами тріває непомітний тихий конфлікт, теж за Вильно.

Вже після виїзду із Вильна спитав я свого знайомого українця, що цікавиться обома народами якої він думки про ті справи.

— Значить хочете теоретично-історичного виводу?

— Хочу вашого погляду.

— Ну, то як-не-як, литовці мають більше право, зрештою оба народи мають за плечима власні держави; Білорусь більша від Литви, зате Литва цупка і сильна національно, але це все теорія, а в практиці...

— А в практиці — перебиваю — у Вильні стоїть польська армія і тисячі людей, що хоча майже всі кінчаються у прізвищах на -ич, -ас, о, готові до останнього обороняти Вильно для Польщі.

Ми оба засміялися а потім споважніли.

Життя і біг історії мають своє окреме право. У Вильні більш химерне ніж деінде.

Р. Гучвановин.

З польської преси.

„Цієї дискусії не оминаємо.“

У „Веку Нов-ім“ з 17. ц. м. находимо довшу статтю п. н. „Цієї дискусії не оминаємо“, що є відгуком на передову статтю „Діла“ з перед кількох днів п. н. „Хто веде національну політику?“ (ч. 276). Автор статті п. Й. Ст. висловлює здивування, чому ця справа стала актуальною щойно тепер в 1937 р., а не в 1920. р. Закидає, що українці не використали в часі від 1920—1937 р. досвіду історії хочби лише Галичини за австрійських часів.

> Слід пригадати — читаємо там — що Аґенор Ґолуховський не мав сумнівів, з ким має годитись і тому довів до польсько-австрійського порозуміння, хоч ріжно ставились по австрійськім боці до його місії польсько-австрійського порозуміння та його наслідків.

Автор називає прізвища кількох австрійських достойників, які ставили перешкоди Голуховським та іншим Дашинським, а проте до 1. листопада 1918 р. не зривалась засадничо співпраця поляків з Віднем і відносини якось нормалізувались залежно від укладу сил поляків та австрійського уряду. Отже

> кожний менше більше вироблений і реальний меншинний політик мусить памятати, що вислід його нормалізаційних заходів залежить від зручности і послідовности, з якими буде реалізувати свою програму. Такої поважної для Польщі проблеми, як українська не можна розвязати якоюсь одною концепцією, що її негайно принялиб уже не всі, але значна більшість поляків. У нормалізаційній боротьбі не потрібно теж підтримки цілого панівного народу.. Як вказують приклади Голуховських, Ґломбінських чи навіть Дмовських така підтримка взагалі не потрібна.

Далі автор закидає, що українці послідовно працювали над поглибленням пропасти і не горнулись за польських часів до тих, які в незалежній Польщі боролись за максимальні для них права. „Діло“ — мовляв — з іронією ставилось до частих рішень начальної раді ППС у справі університету чи теж автономії для українців. Каже, що українці відсувались послідовно від кожного табору чи гурту діячів, які хотіли до них зближитись, ілюстрацією цієї безнадійної політики були — мовляв — українські некрольоги бл. п. І. Дашинського і Л. Васілевського. В останньому часі п. О. Назарук написав безпримірно на воєводу Юзефського і то в часі дуже річевої критики його напрямку майже всіми польськими таборами.

Ніхто з поляків не може вже витягнути до вас руки до згоди, бож завжди знайдеться якийсь Дмитро Левицький, який буде з легковаженням говорити про мін. Косцялковського.

> Не розуміємо — читаємо далі — критики під адресою воєводи Біликa. Запрошуючи вас у Львові на пресову конференцію забув про критику „Діла“ з часів свого урядування в Тернополі. Тепер воєвода занявся у Львові головно господарськими справами Чи редакція „Діла“ посвятила тим працям воєводи стільки згадок, що п. Болєкові?

Ніколи не вільно теж — навчає автор — у полеміці вязати польського громадянства з адміністраційними чи військовими чинниками. Спеціяльно критика голови (ген. Карашевича-Токажевського — прим. склад.) секретаріяту порозуміння суспільних організацій (СППОС) є зовсім неполітична. Не знайдете одного урядового документу, щоб виказав, що він забув у службі про те, що в підлеглих йому відділах служать українці. Всі його урядові публичні виступи характеризувала далеко посунена льояльність супроти всіх громадян держави.

Автор каже, що

> не слід „атакувати“ голови СППОС за його політику, що її висловом є лібералізм української декларації СППОС. Не випадає теж довше говорити неправди на тему русофілізму проф. Ґрабського та „його пазурів“. Самі знаєте, що виганяв усіх консулів зі свого помешкання і нікого теж не ревізитував.

Автор доходить до висновку,

> що українці мусять популяризувати між поляками „марш на Київ“ і з тією метою повинні покищо зближатись до тих поляків, які бажають польської експанзії на схід.

Вкінці автор каже,

> що для поляків миліший і вигідніший шлях видавництв „Львівських Вістей“, а не „Поляка Греко-Католіка“. Оба ці видавництва, рухливість „Волі і Чину“ та щораз то частіших польських відчитів на українські теми, декларація СППОС — і польські праці доказують, що українська проблема в Польщі

закуалізувалась і що поляки шукають шляхів виходу.

Колиж річ сходить на факти, то автор, п. Ст. Й., виявляє таке велике незнання фактичних подробиць, що дивуємось його самовпевненому тонові. І так: ніколи „Діло" не висловлювалось іронічно про часті постанови Начальної Ради ППС у справі університету чи автономії українців", тільки твердило згідно з правдою, що 1) коли ППС була співвідповідальна за правління у державі, то робила саме з національної проблеми предмет торгу з ендеками (коаліційний уряд Скшинського) і 2) коли ППС була в опозиції, то зголошувала прихильні українцям проекти в такому моменті, коли не було абсолютно найменших виглядів їх реалізації. Дивуємось, що п. Ст. Й., колишній член ППС, порушує цю справу, знаючи ліпше від нас, як саме на львівському терені виглядала ППС супроти українців з пп. Гавзнерами. Далі: відношення української преси до І. Дашинського і Л. Василевського після смерти тих діячів не тільки не було легковажне і зневажливе, але та преса присвятила широкі некрольоги, про Дашинського писали спомини поважні українські діячі, про Василевського деякі українські часописи принесли навіть гарні фотографічні знимки. Трактування д-ра Дмитра Левицького (та ще й у непристойному тоні), як того, що ніби завжди виступає проти „нормалізації", вказує тільки на те, що п. Ст. Й. дуже слабо ознайомлений з парляментарним тереном зперед 1935. року: не знає ані історії зі становищем Українського Клюбу при ухвалюванні конституції, ані виступу д-ра Д. Левицького у лютому 1935, ані нинішніх поглядів того діяча. Дуже нефортунною, ба, навіть трохи несмачною вважаємо оборону осіб нинішнього львівського воєводи та голови СППОС: розуміємо, що цю оборону повів п. Ст. Й. ад узум дельфіні, але вона зайва, бо ми тих осіб не атакували й не критикували, ані не збіраємось цього робити. Нас теж абсолютно не цікавить, чи може ґенерал у чинній службі займатись активною політикою або суспільно-політичною акцією, чи ні. Воєвода ніколи до української преси не звертався за підтримкою якихось його господарських акцій, ані її навіть не інформував (за що теж не маємо до нікого претенсій), а щодо голови СППОС, то ми стверджували сам факт, як новум у польсько-українській дійсности на цьому терені. СППОС цікавить нас теж **тільки своїми політичними виступами, до яких ми мали досі, на нашу думку,** повне мериторичне право ставитись неґативно.

Повторяємо: розуміємо ще, що п. Ст. Й., може з титулу теперішнього свого особистого становища в СППОС, вважав вказане виступати в обороні обох згаданих достойників. Але не розуміємо його оборони Станіслава Ґрабського: гадаємо, що спільне соціялістичне минуле обох тих діячів та еволюція, що вони перейшли саме в національній проблемі, це таки замало, щоб заперечувати **нотворійно відомі** факти щодо особи Ст. Ґрабськоог. „Самі знаєте, що всіх совітських консулів він проганяв зі свого помешкання та нікого не ревізитував". Це справжня реевляція! Радимо по щирому п. Ст. Й. не вихоплюватись з такими категоричними твердженнями тоді, коли сам Ст. Ґрабський **сам перед ріжними людьми чванився і мабуть далі чваниться своїми консульськими відвідинами!**

Радимо теж не розшифровувати самому свого відношення до „Львівських Вістей": коли ми, які моглиб дещо таки сказати про куліси тієї акції і людей, що до них шукали співробітників, покищо про це мовчимо, то навіщо так необережно маніфестувати свою прихильність тому часописові? Чи це добра рекомендація знання краєвого політичного терену і своєї політично-тактичної зручности?!

Адже ні одна людина, що знає історію польсько-українських взаємин, не може мати найменших сумнівів, що вся робота з „Львівськими Вістями" мусить обмежитись на 1) змарнуванні певної скількости грошей і 2) звихненні деяких характерів (очевидно, Вячеславу Заїкінові ця історія характеру не звихне!). Не радимо теж входити в дискусію, хто працював над „поглибленням пропасти": історія не починається від нас і з нинішнього дня і є деякі факти, які належать вже до енциклопедичних аксіом. Навіщо переписувати їх у ґазеті або — спорити з ними?!

Таким робом, признаючи ще раз, що не квестіонуємо доброї волі автора, не можемо йому признати знання істнуючих польсько-українських та ще менше внутрішньо-українських справ і відносин, не можемо теж признати йому щасливого підходу до дискусії, від якої ані він ані ми не відмовляємось.

Українська молоде! Допильнуй збірки ювилейного „Дару Просвіті"!

Цінний набуток.

Довідуємося, що саме в 25-ліття смерти нашого славного музика, бл. п. Миколи Лисенка, Ексц. Митрополит А. Шептицький відкупив від дотеперішнього власника В. Ідзіковського, колишнього видавця в Києві **авторські права до приблизно 350 творів пок. М. Лисенка.** Між ними є 45 творів на фортепян, около 300 творів на соля і хори, 5 опер та 4 оперети. Деякі з тих творів у нас зовсім незнані і невиконувані, як нпр. два твори на скрипку з фортепяном, 1 твір на чельо з фортепяном та деякі фортепянові твори. Між збіркою находяться цінні манускрипти покійного музика, як повні орхестральні партитури опер: „Тарас Бульба", „Енеїда", „Різдвяна Ніч" та оперети „Чорноморці".

Рівночасно відкупив Митрополит від тогож власника **авторські права до творів К. Стеценка** (коло 50 пісень сольових і хорів), **А. Кошиця** (коло 30 сольових і хорів — у манускрипті), **Я. Степового** (35 сольових і хорів), **П. Сеницi Ніщиньского** („Вечорниці" з орхестральною партитурою) та інших менше знаних авторів, як **Кизими, Заремби** і т. д.

Закуплено в загальному авторські права до приблизно 600 **музичних творів.**

Без сумніву великий і цінний набуток опинився завдяки щедрій жертвенности Ексц. Митрополита у нас у Львові. Є надія, що багато з повищих творів будуть у нас видані, а всі інші будуть небавком передані до вжитку заікавлених у бібліотеці-архіві оо. Студитів при вул. Петра Скарги.

Д-Р ІВАН КОПАЧ.

У 25 літ по смерти
Миколи Лисенка.

Найвизначніший досі представник і провідник (корифей) українського музичного мистецтва — хтось сказав навіть: „батько української музики" — наш славний **Микола Витальєвич Лисенко***) помер 70-літнім старцем у Києві 6. листопада 1912. року. Похорон його тлінних останків відбувся у Києві 10. листопада того року, а відбувся так величаво, що учасниця тої тамошньої події, відома письменниця, Олена Пчілка, не вагалася по двох роках заявити: Такого похорону не було в Києві „як довго стоїть Київ" (пор. книжечку „Микола Лисенко: Спогади і думки Олени Пчілки", Київ 1914). Від того часу минуло тепер якраз 25 літ. І наші львівські музичні установи, а саме: Музичне Товариство імени М. Лисенка враз зі своїм Музичним Інститутом та наші співочі Товариства: Львівський Боян, Сурма і Бандурист, постановили звеличати ці роковини святочним концертом у Великім Театрі у Львові в неділю 19. ц. м., а орґан „Союзу Українських Професійних Музик", що недавно почав виходити в Стрию як місячник п. з. „Українська Музика", присвятив з тої нагоди памяти М. Лисенка ціле своє, дуже гарне, подвійне число (за листопад і грудень 1937), і то з двома ілюстраціями, а саме: з портретом Покійника й одною сторінкою власноручного його письма з опери „Тарас Бульба".

Один із авторів того, так сказатиб, „ювилейного" видання „Української Музики", наш музикольоґ із Праги, д-р Ф. Стешко, у статті п. з. „Микола Лисенко й українське громадянство" взиває наше громадянство збирати і зберігати всякі памятки по великім Небіжчику, щоб відповідно вшанувати недалекі вже столітні роковини його уродин, що прийдуть в р. 1942. Д-р Стешко пише м. і.: „Аджеж є ще багато людей серед нас, що мають у своїх руках або в своїх родинних архівах такі матеріяли та документи, особливож Лисенкові листи; є багато людей, що знали Лисенка особисто, стикалися з ним, працювали з ним і можуть про нього оповісти багато цікавого, що може послужити багатим матеріялом для його біоґрафії. Святим обовязком усіх цих людей є не переховувати цих матеріялів у себе, аж поки вони не загинуть, з познайомити з ними українське громадянство: як і святим обовязком людей, що знали Лисенка особисто та працювали з ним, поділитися з українським громадянством своїми споминами про нього. Аджеж Лисенко через тих людей, що його знали, але дожили до нашого часу, є й сам ще живою особою, а не абстрактним персонажем з історії музики, якимсь нереальним музичним діячем. Спогади його сучасників та близьких до нього людей можуть ще більш оживити цю таку дорогу і милу українським музикам та й усьому українському громадянству постать" (стор. 156). Я в засаді вповні годжуся з оцим зазивом д-ра Стешка і саме з нагоди 25-ліття смерти М. Лисенка бажав би теж і від себе принести дещо для закріплення памяти того великого нашого Земляка.

Отже і я мав велике щастя стрічатися у моїм життю з тим так дуже дорогим мому серцю Покійником; ба й не тільки стрічатися з ним принагідно, так сказатиб, конвенціонально, але навіть тішитися дуже теплою його для мене прихільністю. Кажу: „я мав велике щастя" — і так те ще й досі в моїй душі гарячо відчуваю. Бо й щож — поправді — для чоловіка тут на землі, та ще й молодого, може бути більшим скарбом і щастям, як стрінути на дорозі свого життя і ближче пізнати чоловіка який тобі може бути світлом і дороговказом серед конечної, а такої дуже нераз прикрої тутземної нашої блуканини? Відомий німецький історич Фридрих Мейнеке пише раз так: „Ніщо не впливає так безпосередньо на зріст

*) Він „заявлював, щоб його прізвище вимовляти з наголосом на першому складі. Казав, що в Україні є й Лисенки (з наголосом на другому складі), але він називається Лисенко". Так пригадує директор нашого Музичного Інституту імени М. Лисенка у Львові, Василь Барвінський, у статті п. з. „Мої спомини про М. Лисенка" (Українська Музика 1937, ч. 9-10 ст. 141).

Дві години української мови на Буковині.

Управи народніх шкіл на Буковині дістали розпорядок учити поза годинами, приписаними програмою, ще дві години української мови. Розуміється, що наука нашої мови буде заведена там, де ще є учителі-українці, що зможуть учити українскої мови. У тих громадах, де нема учителів, що можуть учити української мови, можна засновувати приватні курси української мови.

Цей розпорядок вийшов у висліді виборчого порозуміння УНП з урядовою ліберальною партією.

Справа франко-німецького пресового порозуміння.

Шеф пресового бюра французького міністерства закордонних справ Комер приїхав до Берліна, щоби разом зі шефом німецького пресового бюра застановитися над можливістю пресового порозуміння між обома державами.

ТРУДНОЩІ.

У французьких політичних колах ставляться скептично до справи франко-німецького пресового порозуміння, з огляду на те, що:

1) умовини журналістичної праці в обох державах основно ріжняться: французька преса має свободу, німецька підпорядкована партії;

2) Німеччина мабуть домагалась би ультимативно ліквідації німецької еміґрант. преси в Парижі; французьким урядовим колам важко було би на те погодитися.

Крім того до Берліна приїхав посол Скапіні, голова париського франко-німецького комітету. Він виголосив реферат на тему франко-німецьких відносин, відбув довшу нараду з віцеканцлером Гесом і був на авдієнції у Гітлера.

НІМЕЦЬКА ВНУТРІШНЯ ПОЗИЧКА.

З початком 1938. р. німецький уряд розписує внутрішню $4^{1}/_{2}$-процентову позичку на 1 міліярд марок. Четвертину з тої квоти підписали каси ощадности і товариства обезпечень, решту — населення. Позичка триватиме 15 літ.

—o—

власної особи у людини як приклад і взірець другої особовости“. Але ту „особовість“ треба чоловікови десь найти і мати. І тому Ґете*) зазначує раз із великим притиском: що найвищим щастям людей (він каже: „дітей землі“) є їх особовість“. А чиж так багато тих повних „осіб“ має людство особливо тепер серед нинішного повоенного потопу безумства, брехні і підлоти? Та тоді, коли я перший раз стрінувся з М. Лисенком, не було ше на нашій землі, а бодай не було ще в такій силі та ширині як тепер, отої найвікчемнішої моди: обіцювати людям „рай“ — під сякою чи такою фірмою: національною чи соціяльною, державницькою чи анархістичною, ба навіть науковою чи релігійною, — а в дійсности думати виключно тільки про себе самого: якбито догодити передовсім своому власному череву чи своому власному себелюбству коштом своїх ближніх*). Таґ не було ще тоді у такій силі безглуздої методи, оцінювати вартість чоловіка по мертвій букві сякої чи такої метрики: віроісповідної чи програмово-кличевої, мовної чи расової ітд. Люди тоді ще звичайно дивилися передовсім на те, що і як хто робить, а не де і в якій мові розмовляе з Богом і з своїми дітьми.

Отож і я тоді, хоч і греко-католик і хлопська бойківська дитина, скінчивши чотири нижчі кляси в приватній ґімназії оо. Василіян у Бучачі, дістався легко в р. 1885. до пятої кляси державної польської ґімназії в Дрогобичі, а в рр. шк. 1887/8 і 1888/9, і то за рекомендацією самого директора тої ґімназії, бл. п. Войцеха Бесядського, заробляв собі на свій хліб як інструктор сина тодішнього дрогобицького старости бл. п. Світальського. Обом тим визначним громадянам і польським патріотам тоді й на гадку не приходило, робити зарібкову квестію з мого греко-католицького віроісповідання чи з мого національного українства: оба були передовсім вдоволені з того, що „поручений інструктор“ робив за добрі гроші добре свою працю. А я, принісши до Дрогобича із бойківської убогої хати добрий свій голос, а з Бучача від оо. Василіян до того ще й деяку вже вправу в нотнім співі, став з початком шк. р. 1886/7. — по відході ученика-дириґента Д. Шепаровича до Станиславова — вже й сам дириґентом нашого ґімназійного хору на загальне бажання товаришів-співаків, тому, що я таки найліпше з них усіх умів читати ноти. (Докінчення буде.)

*) „Volk und Knecht und Überwinder —
sie gestehn zu jeder Zeit:
Höchstes Glück der Erdenkinder
sei nur die Persönlichkeit.“
Goethe: („West-östlicher Divan“)

*) Під тим оглядом вистане тільки добре придивитися, що то тепер виробляють зі своїми співгромадянами от хочби т. зв. „Христос народів“ або знову для зміни т. зв. „Ґеніяльний вожд вселюдського робітництва“ із недосяжних висот свого Кремля.

—o—

СТАЛІН ШУКАЄ ПОРОЗУМІННЯ З ОПОЗИЦІЄЮ.

У Москві говорять, що Сталін і його прихильники шукають порозуміння з опозицією. До того склонили їх звіти мужів довіря з провінції, з яких виходить, що лише яких 30 прц. членів партії є прихильниками Сталіна; решта належить до опозиції.

До порозуміння не дійшло, бо опозиція зажадала, щоби скликати всесоюзний партійний зїзд, запевнюючи делеґатам незайманість та усунути з партійного проводу Сталіна і Єжова.

—o—

З польських справ.

ЗМІЦНЕННЯ „КОЛА РІЛЬНИКІВ“.

Провід „кола рільників“ — пише виленське „Слово“ — оголосив комунікат у справі поголосок про розлом у цьому „колі“ у звязку з відомою промовою ґен. Желіговського в соймі. Комунікат каже, що здогадний розлом обмежився лише до виступу пос. Гилі. Всі спроби ослабити солідарність послів „кола рільників“ не вдалися. Навпаки, „Коло рільників“ має тепер уже 100 послів та є одною з найбільше скоординованих і солідарних груп.

МЕМОРІЯЛ ХЛІБОРОБІВ.

Ще дня 23. листопада ц. р. представники союзу хліборобських палат і „кола рільників“ передали мін. Квятковському меморіял у справі віддовження хліборобства. Мін. Квятковський не дав ясної відповіди кажучи, що висловиться щойно в соймі. Одначе його експозе викликало велике невдоволення, бо міністр поставився неприхильно до дальшої віддовженевої акції хліборобів. Тому союз хліборобських палат і хліборобські організації рішили оголосити меморіял, переданий мін. Квятковському та повести широку акцію між найширшими колами селянства у справі підтримки домагань хліборобів.

Виленське „Слово“ пише, що в меморіялі порушено такі три справи: 1) сплата цінними паперами хліборобських довгів усім вірителям і конверсійних довгів; 2) заміна короткоречинцевих довгів на довгоречинцеві; 3) поширення компетенції роземних урядів признаючи їм права арбітражу між довжником і вірителем.

ПОСЛИ З ОЗН НЕ ГОДЯТЬСЯ НА ПРИКАЗИ.

В пятницю 17. ц. м. відбулося в соймі засідання парляментарного клюбу послів ОЗН. По виборі президії почались наради над реґуляміном клюбу, що його опрацював штаб ОЗН. Президія клюбу хотіла накинути реґулямін, але посли спротивились і зголосили свої внески. Вкінці рішено опрацювати новий реґулямін на основі зголошених внесків.

НОВА ПОЛЬСЬКА ПОЛІТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ.

Недавно повстала нова політична організація „Ліґа Патріотична“, що має обєднати членів б. ОНР, прихильників полк. Славека і „Мисли Польскої“, групу виленського „Слова“ і членів „секції млодих“ зі Львова. „Ліґа Патріотична“ не має ніякої спільної програми лише спільну тактику і таку засаду: всі члени „Ліґи“ є поляками, які бажають визволення Польщі зпід влади лібералів, інтернаціоналів та їх аґентур.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

Заява.

З доручення та в імені моєї клієнтки п. Климентини Авдикович Глинської для береження як її особистої, так передовсім справи її фабрики цукорків „Фортуна Нова", я приневолений подати до публичного відома, отсе:

Від довшого часу курсують вістки, що у високому ступні кривдять мою клієнтку та її дітей. Вже кілька років тому доведено сплетнями та інтриґами до того, що п. Авдикович Глинська виступила проти свого сина прилюдно, із заявою в часописах, яка зробила її синові велику кривду, бо показалося, що він невинно впав жертвою. Але сплетням та інтриґам нема і досі кінця. Виринають все свіжі та свіжі. Як довго ці сплетні доторкались тільки моєї клієнтки та її дітей, так довго п. Авдикович Глинська не звертала на це уваги. Одначе коли послідовно поширювані серед українського громадянства сплетні почали шкодити підприємству, вона звернулася до мене з дорученням виступити судово проти винуватих.

Уважаючи засадничо небажаним виносити подібні справи перед судове форум, за згодою п. Авдикович Глинської не вніс я судового обвинувачення. На будуче заявляю іменем п. Авдикович Глинської, що дальше поширювання неправдивих вістей, які можуть пошкодити вище названій фірмі, як також кривдження самої власниці та її дітей, викличе реакцію у формі обвинувачення перед судом.

Д-р В. Старосольський.

—o—

ПЕКІНСЬКИЙ УРЯД ВИСТУПИТЬ З ПРОПОЗИЦІЄЮ

Агенція Домеї повідомляє, що китайський уряд в Пекіні звернеться небавом до чужих великодержав з пропозицією почати дипльоматичні переговори на підставі „доброго сусідства і східної моральности". Пекінський уряд хоче передовсім навязати мирні звязки з Японією, Манджуко, Німеччиною та Італією, які імовірно признають „де юре" новий устрій. Зі свого боку Пекін признає договірні управнення протикомуністичних держав Італії та Німеччини, які (так подає комунікат) мають широкі інтереси в Китаю. Китайський уряд буде старатися вдержати приязні звязки також з іншими державами, одначе не без побоювань, щоб взаїмне признання не припізнилося дещо. Крім того китайський уряд небавком зажадає від дипльоматичних представників Китаю за кордоном, щоб вони заявилися у справі нового устрою.

—o—

ЯПОНСЬКА ЗБІРКА ДЛЯ ЖЕРТВ „ПАНАЙ".

В цілій Японії зорганізували збірку в користь жертв бомбардування канонірки „Панай". Збірку закінчать 15. січня і зібрані гроші вручать американському амбасадорові в Токіо. В акції бере участь 30 американсько-японських організацій.

Ил. ЧОЛГАН.

Світла далекого міста.

(Докінчення).

ВІД РАНКУ ДО ВЕЧОРА.

Темноватий листопадовий ранок протискається крізь вікно:

— Ставай братіку до роботи. Нема чого вилігуватись.

Ах, справді! Сьогодні „битий день". Скачеш з ліжка, руханка, зимна вода на груди! Гаряче молоко парить губи, а тут уже треба бігти. Десь ті хвилини так скоро женуть!

Виклад, вправи, виклад, знов вправи... Заглядаєш до мікроскопу. Препарат з шкірки морської свинки. Тут якісь інші нервові клітини. Апарат назви із двома прізвищами. Каріокінеза... Мале побільшення, велике побільшення. Сильне освітлення, слабе. Рожевий колір, темносиній, чорний, фіолетовий.

— За моїх часів — починає поважно професор гістольоґії — препарати треба було приготовляти власноручно, стинаючи тонесенькі пластинки гострою бритвою. Від того часу я навчився добре голитись і все приходжу гладкоголений. Правда, що і вам би це здалось? — звертається до якогось неоголеного студента. І ціла саля вибухає сміхом.

Потім фізика. Біловолосий пострах студентів демонструє модель атому раду. Протон, перша орбіта електронів, друга, третя... А тут модель атому водня. Новітня фізика приймає на підставі всяких теоретичних міркувань — якийсь один первень. Власне водень...

Потім показ ділання потужного електричного струму на людський орґанізм. Струми з великою густотою дрогань пробігають по нашому тілі, не шкодячи йому.

Темно. Професор підходить до трансформатора, з чорним ціпком мов який д-р Фу-манчу з фільми або таки „маґік" на галицьких ярмарках. За хвилину потужна вогнисто-синя блискавиця скаче від трансформатора до витягненої руки. Яку ґіґантичну, жахливу силу крие вона в собі? А проте людина вміє з нею обходитись і втягнути її на свою службу.

Пополудні заповнюється величезна саля „Anatomicum". На всіх глядить згори великий кістяк слона. Побіч гідно декорують салю два побратими — верблюди. Вдолі біліє кістяк людини й подібна до нього постать професора; професор викладає цікаво і блискає знехотя дотепом:

— Високі чола, як кажуть расольоґи, мають вищі раси. Нпр. найбільше високолобих людей, як показали поміри перед війною, мала Німеччина. І здається, тому мали ми світову війну.

— Досліди виказали теж, що біла раса має вузький „sterum" (місток), інші ширший. Японці нпр. мають, як виміряли їхні дослідники, „sterum" зближений до малп. Виходило-б, що вони під оглядом духових прикмет повинні стояти куди нижче від европейців. А знаємо, що японці є саме прикладом громадянських і духових чеснот для всіх. Зновуж жінки білої раси мають вужчий „sterum" від мужчин. Значить — жінки зайшли в розвої вище від мужчин.

Жіночі обличчя глядять по салі з тріюмфом.

— А проте — кінчить „професор" — великі уми мали ширші „містки", а вузькі видали дуже мало геніїв.

Зі салі переходиш до „просектора". Дивний контраст: молоді, румяні обличчя і пошматовані, „опрепаровані" трупи. Саля 1, 2, 3... Якийсь молодий студент заглядає раз у розпорений живіт, раз у книжку. Формаліна їсть очі. Якась білявка сміється білими, гарними зубами, а оподалік кілька чорних зубів з холодно-роззявленого рота. Саля 7, 8, 9... І враз береться оптимізм. Радість, що людський дух такий неспокійний і вічно молодий; що ці трупи тільки на те тут, щоб молоді вчились, на них бачити життя, щоб колись могли його іншим рятувати й вибороювати.

Накінець біжиш до „Колеґіюм хемікум". І світ знову прибирає зовсім інший вигляд. Такі первні, сякі... катіони, аніни. Срібло, водень, азот, хльор, кисень, арсен, сірка, мідь, ртуть... Світ і життя переходять у реторти, де панують суворі закони хемії.

Ввечір, на столі в студентській кімнаті побіч книжки і порожньої склянки від чаю зявляється людський череп (це не якесь поетичне порівнання чи метафора). Береш дротик, відкриваєш книжку, череп у руки й починаєш:

— ...крізь ляміна кріброза оссіс етмоідаліс проходять філя ольфакторія першої пари мізкових нервів, крізь форамен оптікум — нервус

Ucraina perpetue sit ab omni extera dominatione libera.

МАЗЕПИНСЬКА АКАДЕМІЯ У ВАРШАВІ.

Варшава 15. грудня 1937.

Наведене в наголовку гасло — політична формула нашої помазепинської еміграції, стало моттом академії в **250-і роковини гетьманату Івана Мазепи**, що її влаштувала мин. вівтірка **Українська Секція Орієнталістів** у Варшаві.

На академію призначену передовсім для чужинецьких кругів, прибуло багато публики, що репрезентувала всю політичну еміграцію 12-ох народів близького і дальшого Сходу, фінську, чеську, шведську і японську кольонію, як теж зацікавлені українською справою кола польського суспільства і преси. З українців зауважили ми проф. Кордубу з дружиною, репрезентантів У. Ц. К., Наук. Інституту, С. Українок, кореспондентів львівської і закордонної преси, представників студентства і цілої української кольонії.

На декоративній стіні уміщено українські національні прапори й портрет Мазепи. під ним лавровий вінок.

Відкрив академію, заступаючи недужого голову орієнталістів, п. Г. Которович, що після привітання учасників начеркнув коротко суть і сенс головних мотивів властивої інтерпретації епохальної Мазепової постаті. Її особливого трагізму та символіки мазепинської політичної формули на тлі грядучих подій. Опісля забрав слово директор Східн. Інституту **сенатор Седлецький**, що виповів свій погляд на Мазепову епоху і привітав від себе ініціятиву українських орієнталістів. Властивий, довгий, але справді дбайливо опрацьований і добре виголошений реферат про Великого Гетьмана дав **ред. Ярослав Дригинич**. (Всі ці промови виголошено у польській мові, що є розговірна серед політ. еміграції). З черги відчитано по українськи гарний привіт від Т-ва Українських Наук. Викладів імени П. Могили зі Львова, після чого **п. Оксана Бурбелло**, відома українська співачка (запрошена тепер на концерт до Берліна), відспівала при аплявзі салі три твори, за що вручено їй вязанку рож. Програму свята закінчила добре віддана деклямація **п. Шведівної** і виступ мужеського складу Українського Нац. Лисенківського Хору, що під дир. п. **О. Самохваленка** виконав низку улюблених Мазепою і присвячених йому пісень та відспівав національний український гимн.

Слід підкреслити, що всі виконавці програми виступили безінтересовно, чим дали доказ доцінювання пропаганди нашої геройської традиції серед чужинців. При вході на академію складано добровільні жертви на українських безробітних.

Представники поодиноких, приявних на академії народів висловили свою подяку і побажання організаторам української імпрези.

КТВ.

Академія в 50-ліття О. Архипенка у Кракові.

Щоб ушанувати гідно ювилей у 50-ліття найбільшого сучасного різьбаря України і світу Олександра Архипенка, Український Мистецький Гурток „Зарево" зорганізував у Кракові для українського громадянства святочну академію.

Для ближчого ознайомлення громадянства із творчістю мистця академію попередили два реферати студ. мал. Богдана Стебельського 27. і 28. XI. ц. р. Один про архітектуру і різьбу всіх стилів від часів Єгипту, другий про творчість самого Архипенка. Оба реферати ілюстровано світлинами проекційного апарату.

Щойно 8. грудня ц. р. заходами цьогож Мистецького Гуртка „Зарево" в салі „Просвіти" відбулась академія-ювилей у честь великого мистця. У вступному слові прелеґент згадуваних тут рефератів зясував проблему: коли родиться стиль та накреслив місце Архипенка, як виразника ідеалів і змісту доби. Під проводом студ. Масляника студентський хор відспівав: „Ой, бурлака молоденький" і „Прометей". Реферат про життя та творчість мистця прочитав студ. мал. Білинський Мирон. Дуже ориґінальною і сильною точкою академії на тлі знаменитих декорацій студ. мал. Юрія Т. Кульчицького вийшла інсценізована рецитація укладу Б. Стебельського на підставі поезій: Рильського, Филиповича, Терещенка, Косача, Ольжича і Бабія. У рецитаціях треба підмітити добрий і талановитий голос п. Шумовської Ади, як теж глибоко драматичний підхід п. Пірайка Осипа, Котович Олени і Яворського Віктора.

Після академії Мистецький Гурток „Зарево" вислав Ювилятові грамоту-привіт: „Молоді мистці, згуртовані в Т-ві „Зарево" у Кракові, пересилають Вам свій поклін і щирі побажання з нагоди ювилею. Від долота Вашого ждуть добуття затаєних на дні духа Української Нації великих мистецьких скарбів, за ключем до цієї Скарбниці шукаємо невтомно. Ви певно зможете нам його подати!"

оптікус, форамен акустікус інтернус — нерві: фаціяліс ет акустікус...

І нараз думаєш, що власне в цій хвилині образ цього черепа пробігає крізь твій власний Форамен оптікум, що всі твої усміхи й нахмурення — це справка нерві фаціяліс, що звук твоїх слів біжить до мізку, до свідомости слуховим нервом. тією ниткою...

Думка хоче вирватись із цього „завороженого кола". Звертаєшся до вікна. Але ніде нема вільного місця. Ось шиба — сполука Сі03. А, стікають стружки осіннього, монотонного дощу. Дощ? Таж це тільки під впливом такого й такого тиску скрапляється Н₂О з домішкою...

Та думка пробивається щораз дальше, щораз вище. І нічого, що людина це тільки організм-машина, кермована відвічними й неустанними фізіольоґічними й біохемічними законами! Нічого, що сонце і зорі це тільки полумяні кулі розжарених первнів; нічого, що срібний місяць це ледовий, завмерлий їх брат; що блакит неба це тільки наші зорові враження, тому що короткі хвилі більше розсіваються в атмосфері! Бо всіх їх лучить несхопливий нервус поетікус, що виходячи з вічно молодого клубка людської думки, біжить у далечінь: життя і поезії!

ДВІ ЗИМИ.

Сьогодні паде перший сніг. Білі пластинки падуть на мокру землю, а десь від моря віє холодний вітер.

У такий вечір надходить штубацьке зворушення; охота „вийти на перший сніг". Ідеш тоді весело, усміхнений без причини. Попросту — тому, що „так гарно". З темного неба летять тисячі сріблистих зірок і підбілюють вуличні лямпи, камениці, авта, прохожих.

Місто як завжди шумить гамором і переливається світлами. Обабіч манять око барвисті вистави. А вгорі неонові світла-реклями, неначе добрий святий Миколай позвішував їх з неба. Моргають червоно, синьо, жовто, зелено... У світлі рефлекторів виглядає, що монументальний памятник „Санктіссімо Корді" покривається сріблом. Сніг паде дальше. „Колеґіюм Мінус", високий замок залізного цісаря, університетська бібліотека, освітлені кіна, площа Свободи. А ось перевертається червоний вітрячок: „Мулен Руж". Вороги зими розгріваються тут у горячих хвилях муринського джезу, сильного вина та флірту. Бо це зима в далекому місті.

Ідеш далі. Вдалі миґає ріжноколірними світлами головний двірець. Зачаровані круги семафорів, немов би мороз пощипав їх у щічки.

Нараз здається, що у них бачиш ту „другу зиму" — рідну, подільську. Ґранатове небо, що дзвонить золотими зірками і срібними, різдвяними дзвінками. Іскриться снігом встелений шлях і ряди смараґдово-білих смерічок. Таких струнких як українські дівчата.

Чуєш, як серце скаче нагло з грудей і жене по сріблистих рейках туди далеко, на полудневий схід!

Бо молоде серце непосидюще; із рідного закутка рветься у далекий, цікавий світ, щоб на чужині тужити за батьківськими гніздами. І знає, що вернувшись назад, знову битиметься снагою далеких незнаних і нездійснених летів.

Проти українського шкільного плебісциту.

САМОВОЛЯ ЯРОСЛАВСЬКОГО СТАРОСТИ.

Війти на області ярославського повіту відмовляються потверджувати підписи батьків українських дітей на шкільних декляраціях за українською мовою навчання. Інтервенція Повітового Союзу Кружків Р Ш. в повітового старости п. **Альфреда Коцула** була безуспішна, бо староста поставився до справи крайне неґативно, заявляючи, що „шкільний плебісцит може розбурхати національні антаґонізми і тому він не позволить війтам на леґалізацію підписів".

В справі стверджування підписів у громаді Зарадава вніс Повіт. Союз Кружків Р. Ш. в Ярославі жалобу до Воєвідського Уряду. Тому, що відповідь не приходила, Пов. Союз Кружків Р. Ш. вніс поновну жалобу до Пов. Староства в Ярославі. Староста зажадав стемплевої оплати в квоті 5 зол. на ту жалобу.

Повищі зарядження старости Коцула суперечать законам.

Передовсім він не може забороняти війтам леґалізувати власноручних підписів українських батьків на шкільних декляраціях за українською мовою навчання, бо це противорічить виконному розпорядкові Міністерства Освіти з 7. січня 1925 р. Д. З. Р. П: ч: 3, поз: 33 і розпорядкові Міністерства Внутрішніх Справ з 19. лютого 1925 р. ч. Ш. 1254, оголошеного в офіцiозі „Газета Адміністрації і Поліції Паньствовей" ч. 8. з 21. лютого 1925.

Таксамо протизаконна вимога старости Коцула платити стемплеву оплату 5 зол. на внесену жалобу.

Закон про стемплеві оплати з 27. серпня 1931 р. Д. З. Р. П: ч: 64, поз: 404 постановляє: стаття 404 (дослівно): „Вольне сом од оплат стемпльових подане: **точка 6:** „ в справах наукі, школьніцтва і осьвяти позашкольней". (Під поданнями закон розуміє: просьби, відклики і жалоби).

Повище законне рішення про звільнення від стемплевих оплат у всіх шкільних справах (будови шкіл, науки, мови навчання, позашкільної освіти і т. п.) подаємо до прилюдного відома, щоб українські батьки мали законну основу до оборони перед евентуальним накладанням стемплевих оплат. — Очевидно, якщо від когось стягнули вже такі оплати, то покривджені мають право домагатися звороту.

Щиро повитаємо Ювилятку „Просвіту в 70-ті роковини її великої праці. Щедро зложім жертви на „Дар Просвіті"!

Літературна сторінка.

Історична студія, що заступає повість.

Остання книжка Борщака „Наполеон і Україна“ заступить неодному читачеві книжку белетристичну, не тільки тому, що він дістав її замість сподіваних новель або повісти. Борщак вийшов із французької, історичної школи, для якої науковість історичної студії залежить від інших прикмет, ніж ми це звикли уявляти собі під впливом школи німецької. Хоч німці видали неодного великого історика. Їх науковим творам здебільша бракує літературного хисту; за призбираними дбайливо матеріялами пропадає малюнок людей і подій, через надмір абстрактних теорій пропадає дійсний образ доби.

Неодного нашого читача здивує те, що І. Борщак такий величезний і дорогоцінний матеріял стиснув до таких неймовірно малих розмірів. Проте незвичайна звязкість переданого матеріялу не зашкодила чіткости малюнку. Навіть той, хто не знає якслід історії Наполеонової доби, зможе на підставі переданих фактів прочитати всю студію без труднощів і без сумнівів.

Після великої війни письменники найшли в історії нове джерело сюжетів, якими почала цікавитися широка публика. Т. зв. „повістеві життєписи“ чи біографії великих історичних постатей стали лектурою поширеною нарівні з повістями. У нас ожили спроби історичної повісти, появилося чимало особистих воєнних споминів, одначе їх авторами не були письменники з великим талантом, що моглиб заспокоїти голод сучасного читача, який шукає в історичних подіях минулого відповіли на те, що буде може, чи повинно бути завтра.

Та цей голод можуть заспокоїти в частині такі твори, як „Наполеон і Україна“ Борщака. Кажемо „в частині“, бо треба вийняткового збігу щасливих обставин, щоб наш історик міг при боротьбі за істрування присвятити кільканацять років праці над розшуками матеріялів, ще й мав літературний хист, щоб зібрані матеріяли використати у формі літературній, доступній не тільки для спеціялістів.

З нашої історії та літератури оголосили за останніх кількадесять років ріжні дослідники сила-силенних матеріялів, які залишилися в сирій формі розвідок т. зв. наукових. Вони не надхнули письменників до літературних творів, ані не кинули серед інтелігентного загалу тих іскор зацікавлення нашим минулим, які спалахують захопленням перед оживленою картиною минулого. Один історик з кількох документів воскрешає вам цілу добу, другий розклавши перед собою скирту томищ не може вимотатися з безладних цитат і бездушних фактів.

У нас і досі панує переконання, що справжній учений мусить бути нудний, балакливий і трохи замрячений, щоб загал не міг ясно зрозуміти, чого він хоче своїм твором. Саме ті найвищі прикмети історика, які рішають у західно-европейських країнах про вартість його праці, прикмети якнайчастіше споріднені з його літературним хистом, у нас часто вважають за щось „нижче“, в роді якоїсь публіцистики, занадто легкої себто неповажної науки.

З приводу таких книжок, як Борщака „Наполеон і Україна“ і „Великий Мазепинець — Григор Орлик“ можнаб у нас завести корисну дискусію на тему: чи їх можна зараховувати до „літератури“ в тому значінні, як зараховують їх у народів романських, англьо-саксонських і скандинавських. У Франції факультет „літератур“ обіймає історію, фільософію, естетику, соціольоґію — всі науки про духові прояви людини. В Англії скінчений студент такого гуманістичного факультету називається „маґістром мистецтв“. З того самого становища члени жюрі нагороди Нобеля призначили кілька разів „літературну премію“ історикам і фільософам.

У часі, коли наш літературний книгарський ринок такий убогий на цікаві літературні твори, що нагадувалиб якусь дійсність і розбуджували актуальні ідеї, така книжка як Борщака заступить неодин твір т. зв. „белетристичний“

М. Р.

„Слово о Полку“ в Коллеж де Франс.

В кінці листопада ц. р. відомий славіст, директор париського Славянського Інституту професор А. Мазон розпочав у Коллеж де Франс свої виклади про східньославянську літературу. Цього року професор Мазон викладатиме про „Слово о Полку Ігоря“, найзнаменитішу літературну памятку нашого середньовіччя. Вступний виклад уже вказав загально на напрям викладів проф. Мазона. Він, очевидно, буде сутній і для дальших. А саме, професор Мазон ставить знову під питайний знак автентичність нашого епосу, вважаючи його майстерно зладженим фальсифікатом — твором якогось досконалого знавця княжої старовини кінця XVIII. століття, або (правдоподібніше) якогось автора київської школи кінця XVII. віку. Своє твердження проф. Мазон навязує м. ін. до „Задонщини“, памятки пізнішого середньовіччя про битву на Куликівському полі в 1380. р., яку вважають пляґіятом Слова. Французький дослідник навпаки, вважає Задонщину автентичним твором, на якому взоровано „Слово о Полку“, яке, як каже він, „упало з неба“ в найкращий час: в добу розцвіту російського великодержавницького патріотизму, початків й захоплення старовиною. Свою гіпотезу Мазон не вважає революційною; вже перед ним учені славянські й чужинні відмовляли „Слову“ права на автентичність і залишились непереконаними: деякі чеські дослідники, поляк Кшижановський, росіяни Беликов, Давидов, Сеньковський, Чековський, а з французів — Шарль Буае й Люї Леже. Але найповажнішою опорою для твердження проф. Мазона є недавно знайдені в московському історичному музею два невідомі тексти „Задонщини“, які відкривають безсумнівну залежність „Слова“ від поеми про Куликівську битву.

Про дальші цікавіші моменти з викладів проф. Мазона будемо по змозі повідомляти. Слід пригадати, що проф. А. Мазон ставиться прихильно до нашої культури; свого часу він помістив у „Монд Сляв“ цінну статтю про М. Грушевського й багато працював над розглядом творчости М. Вовчка.

Ю. К.

—o—

Літературна хроніка.

„МАЗЕПА АБО ТАТАРСЬКИЙ КІНЬ“.

Саме появилася в Льондоні роскішно видана історія одного із найславніших орґанізаторів цирку Астлея. Її заголовок „Найбільша театральна вистава світу“ не є перебільшений. Імя Астлея перейшло до історії завдяки Дікенсові та Текереєві. Ніодин театральний підприємець не мав у Вікторіянській і по-Вікторіянській добі таких успіхів як Астлей. Астлей був вахмайстром драгунів, знаменитим їздцем і його мистецтво верхової їзди перейшло на сина і внука. Він забавляв Людвика XVI і королеву Марію Антоанетту менуетом, який танцював на трьох конях у розгоні. Одним із його найславніших циркових номерів була „битва під Ватерльо“ і... „Мазепа або татарський кінь“ — себто видовище, як Мазепа привязаний до дикого коня мчить по арені, наче по степу, коміть головою, навпрошки. Так і досі ця легенда звеличана Байроном та В. Гюгом, залишається в історії.

БЕРЛІНСЬКІ ТЕАТРИ ЗА 1937 Р.

Німецька критика робить підсумки репертуару берлінських театрів за минулий рік. Цікаво, що директори театрів оперлися знову на публиці постійній, яка купує абонаменти на цілий рік. До неї достосований поважний репертуар. Почалося від клясичної „Емілії Ґальотті“ Лессінга у клясичному, холодному стилі, в дусі автора. Воскресили „Камелієву даму“ Дюма із славною Кет Дорш; обстанова відтворювала цілу обстанову доби, в дусі Манета та Ренуара, але все те, що психольоґічно мало запах давнини заактуалізовано. Шекспірове „Багато галасу знечев'я“ перетворено на погідну, серенадову казку, щоб слухач не мусів шукати дотепу у вічній грі слів й парадоксах. Далі йшли „Валенштайн“ та „Інтрига і кохання“ Шіллера зі звичайною пишнотою та дбайливістю. Пригадали Стріндберга „Танець смерти“ і „Карла XII“. Історична драма мала багато більше успіху. Твір німецького письменника зперед війни Германа Бурте „Князь і кат“ мав успіх з огляду на тему, якою вічно нині цікавляться: „право і обовязок пана, який наказує“. „Фіґарове весілля“ Бомарше затримало французький стиль. Таксамо заграли Коцебу „Німецькі дрібноміщухи“. Мадярська відома комедія „Срібний лис“ Герцеґа відтворювала великосвітські сальони 90-их років. До того самого роду належала нім. комедія Ганса Швайкарта „Самі брехні“. Величезний успіх мала пєса Ріхарда Біллінґера „Велитень“, що змальовує зустріч села і міста, і Франца Вертпа „Олива на вогні“. Із чужого репертуару найдовше йшли сальонові пєси двох сучасних англ. драматургів „Він мусить бути твоїм паном“ і „Запряжена пара“.

НОВА ПОВІСТЬ ЕСТОНІЄ.

Едуард Естоніє, член Франц. Академії, пробує продовжувати повість Бальзака, даючи широкі психольоґічні малюнки, характеристичні для даного суспільного середовища. Його повісти перекладають систематично на німецьку мову. Після „Благословенства любови“, „Заповіту пані Кастерак“ і „Речі оповідають“; де змальована історія одного давнього дому у трьох поколіннях, він видав тепер „Сестру Тересу“, повну трагізму історію жіночого серця. Молода жінка, закохавшись до нестями, руйнує свою родину та його. Буря, що приходить після цієї трагедії, обновляє серця, що забули про свої обовязки. Історія дуже звичайна, але змальована великим майстром слова і великим психольоґом.

НЕЗВИЧАЙНІ ПРИГОДИ ЖИДІВ.

В Амстердамі заснували нове німецьке видавництво Кверідо, де виходять твори німецьких письменників на еміграції. Цього місяця воно видало прецікаву хроніку ріжних пригод жидів за ввесь час їх історії. Книжка Фріца Гаймана „Дер Шеваліє фон Гельдерн“ оповідає історію участи жидів у великих історичних подіях, починаючи від виправи Колюмба аж до останніх трансатлянтійських перелетів. Автор подає деякі ревеляційні подробиці про відомих завойовників, відкривників, князів, моряків, учених, провідників ріжних культурних і диких народів, розбишак, маґіків, боксерів, мільйонерів і мистців, що були жидами, хоч світ не знав про це або знав колись, але забув.

Ч. МОРҐАН ПО НІМЕЦЬКИ.

Хто не знає англійської мови, той може в німецькому перекладі познайомитися з третьою в черги повістю Чарльза Морґана „Портретом“ (після „Джерела“ і „Полумені“). Морґан належить до найкращих представників англійської повісти „сальонової“ в найкращому значінні. Він оповідає легко та цікаво, виразно змальовує своїх героїв, уміє вручно вести акцію та діяльоґ. У стару форму англійської спокійної повісти він вливає зовсім новий зміст. Стара тема: роля кохання у мистця виходить зпід його пера в таких свіжих барвах, немов-то ніхто ще перед ним не використав її в такій гарній формі. Це повість не на хвилини нудьги і не сензаційно-легка лектура, а поважна психольоґічна студія з великими літературними прикметами.

НОВИЙ ТОМ ЖІЛЬ РОМЕНА.

Французький повістяр Жіль Ромен видав VI.-ий том своєї великої повісти „Люди доброї волі“ (вона вже перекладена на нім. і англ. мову). У повісти маємо і надалі малюнок французького середовища, звичаїв, ідей, французьких клопотів і проблем. Але цей малюнок вплетений у цілу широку картину сучасної Европи, яка переходить духову кризу. Те, що колись хотів зробити Золя із своїми „Ругонами-Макартами“ і Бальзак з „Людською комедією“ зумів щойно тепер дати в яснішій формі Ж. Ромен.

ПОЛЬСЬКІ ПОВІСТИ З СЕЛЯНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Після селянських повістей Бурка „Дорога через село“ і „Молодости Яся Кунефала“ Пентака появляться такі нові: „Або-або“ Емілія Дзєдзіца, з життя підкраківського села і „Гроші“ Маріяна Чухновського.

НОВА ПОВІСТЬ ФАЛЛЯДИ.

Автор історії життя „Сірої людини“ видав нову двотомову велику повість „Вовк між вовками“ з доби німецької інфляції. Це дуже сумна книжка про ту добу, коли німці в боротьбі за істрування чіплялися всяких способів, щоб заробити гроші і з розпуки, що не знали, як виглядатиме завтра, розтрачували їх. У цій книжці повно постатей, які переходять найдивніші метаморфози; багато тут невеселого, а проте автор „Хлопів, бонзів і бомб“ і „Ми мали колись дитину“ зумів оповідати так цікаво, що читач не видає книжки з рук, поки раз узнати її. Книжка має дуже багато сумних сторінок і багато ясних, бадьорих.

Сторінка без політики.

АНГЕЛ ІЗ ГАРЛЄМУ.

Найбагатша муринка Америки. — Міліони за очіпок до волосся.

Єнні Мальон була муринською дитиною Працювала вона під немилосерним сонцем Люізіяни на бавовняній фармі. Родичів вона не мала й тому ще дошкульніше відчувала неправду того світу, над яким кермують білі, що зневажають бідних муринських дітей. У її дитячій уяві приснився їй сон, який її постійно переслідував. Вона бачила у сні косметичний сальон, в якому такіж чорні дівчата, як і вона, в білих запасках якимсь чудесним способом перемінювали інших муринських дівчат. Вони розчісували їхнє волосся і воно ставало гладке; вони розтирали якийсь бальсам по чорних личках і вони ставали білі; вони мазали чимсь уста, які ставали вузькі й червоні, як вишні..

Перемінені муринки.

Єнні оповіла той дитячий сон іншим муринським дівчатам, які з нею працювали на бавовняних полях Люізіяни та вони її висміяли. Становище товаришок до мрій молодої Єнні мало своє оправдання у загальному почуванні нижчости, яке закорінилося між американськими муринами. Одначе насміхи товаришок зовсім не збентежили Єнні.

Коли вона стала трохи старша, почала чимраз більше роздумувати над здійсненням найбільшого бажання, яке кожний мурин скриває глибоко в душі. Це бажання: стати якнайбільше подібним до людей білої раси. Кожну вільну хвилину намагалася вона украшувати своїх товаришок. Вона розпускала їх волосся, розчісувала, щіткувала та укладала в ріжні прически. Вона рішилася дбайливим піклуванням відібрати покрученому волоссю його хвилястість та твердість. Вона винайшла клямри, якими могла звузити широкі носи. Одного разу при допомозі кількагодинного мащення і щітки так розчесала волосся одної муринки, що воно стало майже таке гладке і мягке як у білої жінки. На дворі, під вікном стояв якийсь мурин і обсервував цілу сцену.

Був це фризієр, який кілька камяниць далі мав своє заведення. Його клієнти (очевидно мурини) говорили дуже часто: „Соромлюся свого волосся... розпростуйте його..:“ Одначе йому не вдавалася ця штука. А тепер він побачив 15-літню дівчину, яка саме таку штуку втяла. Він заангажував її до свого заведення.

Єнні мала величезний успіх. Одначе вона не вдоволювалася розчісуванням твердого і покрученого волосся своїх муринських подруг. Вечорами приносила вона собі з бібліотек медичні й хемічні книжки і студіювала їх. Відтак почала вона переводити експерименти з ріжними хемікаліями. І одного дня появилася у вікні фризієрської вистави пляшка зі зеленою рідиною, яку назвала Єнні „Течиво Х“. Волосся, змочене тією рідиною ставало мягке й гладке. Його могли муринські красуні розчісувати і причісувати як фільмові зірки з Голівуду. Довгогодинного вимащування та вичісування вже не треба було. Та не тільки те: волосся змочене таємничою рідиною ставало мягке і гладке, доки не відросло.

Тріюмфальний похід містом.

Того самого року вдібулася в Сен-Люі світова вистава. Єнні Мальон винаймила собі крамницю, але замісць вичікувати на клієнтів, вийшла вона на вулицю, вмішалась у юрбу муринів і стала до них промовляти. Вона показала їм своє шовково-мягке, блискуче, гладке волосся.

— Не нарікайте, що ви не виглядаєте так, як білі — говорила вона счудованим представницям своєї раси. — Перемініть себе!.. Я винайшла рідину-лік на ваше волосся, пудер на ваше лице, шмінку до ваших губ та апарат до ваших носів!“

Свою промову демонструвала вона своїми препаратами і заходами. Єнні Мальон обнесли на руках у тріюмфальному поході по місті. Муринські часописи розтрубіли цілу справу і малу дівчинку з бавовняної фарми малощо не окликали спасителькою муринської раси. Єнні поїхала на турне по Злучених Державах, підчас якого розрадувані мурини (є їх 12 міліонів у Злучених Державах) уладжували їй ентузіястичні привіти.

Одна хемічна фабрика випустила на ринок подібний препарат. Єнні подала фабрику до суду і дістала доволі велику суму за відшкодування. За ці гроші оснувала вона в Ню-Йорку фабрику до продукції свого „Течива Х“.

Цей препарат, якого хемічний склад до сьогодні є ще тайною, став просто символом вивищення муринської раси. Ніодин мурин, який входить у вищі муринські товариські кола, не може відмовити собі тієї витратности, щоб не піддатися косметичним заходам Єнні Мальон.

29-літня міліонерка.

Винахідниця чудодійного „Течива Х“, яка саме тепер має 29 літ, є справжньою міліонеркою. Діяльність поширила вона не лише на косметичні заведення, але в Ню-Йорку та в багатьох інших містах Америки оснувала вона інститути культури й виховання, в яких мурини доповнюють знання та дістають товариську огладу. Дикі інстинкти африканських пралісів дістали тепер цивілізаційне оформлення. Переслідування з часів американської неволі та почуття нижчевартности пропало безслідно. Мурини набрали тепер оглади англійських джентельменів, муринки манери „великих пань“.

Єнні веде косметичний сальон, в якому постійними клієнтами є лікарі, мистці та адвокати. Їхнє тіло чорне, але волосся гладке. Вони дискутують на наукові та мистецькі теми, про ріжні політичні напрямки та конфлікти.

Єнні Мальон не називає вже ніхто її власним іменем. Скрізь і всюди кличуть її „Ангель“ — „Ангел Гарлему“.

—o—

НОВОРІЧНА ОЩАДНІСТЬ В ЯПОНІЇ.

З Токіо повідомляють, що міністр фінансів звернувся до населення Японії зі закликом стриматися цього року з висилкою новорічних листівок, щоб зменшити запотребування паперу і зменшити привіз паперової маси.

В минулому році японська почта розіслала 850 міліонів новорічних привітів. Почтові витрати дали за той один день суму 12 міліонів єн.

Японський уряд думає, що стримка від висилки новорічних привітів дозволить на ощадження 20 міліонів єн.

На листівках японці не лиш здоровлять своїх приятелів із Новим Роком, але дякують їм теж за минулорічну приязнь і висловлюють надію, що ця надія триватиме далі.

МАВЗОЛЄЙ ІЗ ВІНДОЮ.

До Канн коло Ніцци приїхав перед кількома роками один багатий чужинець зі своєю жінкою, яка там померла. Багач, який дуже любив свою жінку, не міг погодитися з думкою, що жінки нема вже між живими і виклопотав у міській управі дозвіл поховати жінку у своїм городі, над берегом Середземного Моря. Побудував він там мавзолей, в якому поховали у шкляній домовині забальсамованого трупа жінки.

Відтак велів він заінсталювати в мавзолеї вінду, щоб могти в кожній хвилині оглядати свою жінку. Йому треба було лиш натиснути електричний гудзик, щоб домовина виїхала з нутра каплиці-мавзолею. Кілько разів засумований муж забагнув побачити жінку, натискав гудзик, прикрашував небіжку, що виглядала як жива, квітами і відтак знову спускав до мавзолею.

Ювилей машини до писання.

В жовтні ц. р. минуло 70 літ від винаходу машини до писання. Перший примірник такої машини зладив нюйорський механік Шольс у 1867. р. Той примірник був призначений для сліпих: клявіятура вибивала на паперовій ленті випуклі букви, які сліпі відчитували доторкаючись пальцями паперу. Минуло 6 літ заки Шольс спамятався, що така машина може придатися і для несліпих. Він побудував новий модель і його виконання припоручив фабриці зброї Ремінґтона. Ті машини поширились доволі слабо, бо вони не мали писальної ленти, яку введено щойно пізніше. Перші писальні машини друкували букви при помочі молоточків, що за кожним разом занурювалися у посудину з чорнилом. Неважко догадатися, як таке писання виглядало і скільки самопосвяти вимагало воно від того, що брався на машині писати.

Чимало причинився до поширення писальної машини Марк Твейн, який перший із письменників почав користуватися писальною машиною. Він уладжував відчити про користи машини до писання і демонстрував на естраді своє мистецтво. Люди ходили оглядати таке рідке й нечуване диво.

Згодом писальна машина приняла чимраз кращі форми, аж дійшла до нинішної досконалости, що можна на ній писати швидко й без гумору. Важко уявити собі нині якунебудь редакцію, контору чи організацію без писальної машини

ВЕСЕЛЕ.

ПОМИЛКА СПРАВЕДЛИВОСТИ.

Суддя: Накладаю на вас таку високу кару тому, бо це вже пяту людину ви переїхали.

Шофер: Прошу високого суду вибачити мені, якщо перебиваю, але це щойно четверта людина, яку я переїхав. Одну я переїхав двічі.

ОФІЦІЯЛЬНИЙ РЕПРЕЗЕНТАНТ ЕСПАНІЇ В ЯПОНІЇ.

Агенція Домеї повідомляє, що офіціяльно проголосили про іменування в дні 18. ц. м. Франціска Хозе дель Кастілльо репрезентантом Еспанії при японськім уряді.

—о—

НОВЕ СЛІДСТВО У СПРАВІ БОМБАРДУВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ КАНОННІРКИ.

Райтер повідомляє, що японське морське командування зарядило нове слідство у справі бомбардування канонірки „Панай" з причини суперечностей, які виявилися у звітах армії і маринарки та наочних свідків і жертв. Це слідство мають перевести з волею і доброю вірою, щоб висвітлити суть цілої справи.

—о—

Відгук відчиту ред. Негая.

ЗАЯВА Д-РА ДМИТРА ДОНЦОВА.

У вчорашньому „Новому Часі" в рубриці „Листи до Редакції" находимо таку заяву:

Шановний Пане Редакторе!

Прошу умістити в Вашім шановнім часописі оцей мій лист:

„Век Нови" (з 15. 12.) приніс статтю „Уваги про українське питання", звіт з відчиту п. Негая в польськім „Клюбі республиканськo-демократичної інтелігенції".

В цім відчиті м. ін. покликуючись на „спільну російську небезпеку" і „спільноту історичних інтересів", п. Негай приписує мені одну, поширену в деяких українських кругах, політичну орієнтацію.

Щоб баламуцтво не ширилося, оцим стверджую:

1) що від часу, як я зачав редагувати ЛНВ і Заграву (1922. р.) і до сьогодні — ні в одній статті, ані в замітці я за тою орієнтацією не висловлювався.

2) що орієнтація, яку приписує мені п. Негай — не є моя орієнтація.

З пошаною
Д-р Дм. Донцов.

P. S. Сподіваюся, що наші часописи, які поквапилися передрукувати у себе замітку з польської газети, згадають і це моє спростування з українського часопису.

Дописка д-ра Донцова у „пост скріптум" нас не торкається, бо ми, подаючи короткий зміст відчиту ред. Негая, дотичного уступу не навели. А проте поміщуємо заяву д-ра Д. Донцова та зазначуємо, що обидві її точки не викликують ніякого сумніву у тих, що обективно ставляться до писаного й голошеного слова того публіциста — від 1922 року. Ред. Негай казав про політичну орієнтацію, виложену та теоретично докладно умотивовану у книжці д-ра Д. Донцова „Підстави нашої політики" з 1921. р. Автор може свої погляди змінити, але писана річ залишається і свого значіння не тратить. Не можна теж нікому заборонити покликуватися на книжку та її автора, хоч і годиться згадувати про еволюцію його поглядів.

—о—

НОВИНКИ.

— **ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку: Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів;**

— **Господарський показ** відбудеться 20. грудня (понеділок) у клюбі „Нової Хати" і „Труду" Львів, Ринок ч. 39, п. Наталка Гавриш говоритиме про святочне печиво та задемонструє практично: півфранцуське тісто, птиці і нугат. Початок в год. 6. Членам і гостям раді. 2329

— **„Хром"**, Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасоновує і переробляє ужиті футра за найновішими моделями. —?

— **Вечір в память 25-ліття смерти М. Лисенка.** В понеділок 20. XII. ц. р. відбудеться в год. 7. веч. в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка у Львові вечір з творів М. Лисенка у виконанні елевів Вищ. Муз. Інституту. У програмі сольо-співи, фортепянові та скрипкові твори. Вступи за програмкою. 2306

— **Миколаївську Ніч з танцями** уладжує в суботу дня 18. грудня ц. р. Т-во „Зоря" у Львові, ул. Вірменська 25. — В неділю 19. XII. ц. р. в год. 4 попол. „Гостина св. Николая". Дарунки складати в Секретаріяті.

— **Шукали за книжкою І. Борщака „Наполеон і Україна".** Пишуть нам з Перемишля: В пятницю 17. ц. м. пополудні представники державної поліції заходили до філії книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка і Народнього Базару в Перемишлі та зажадали видачі книжки „Наполеон і Україна", виданої Видавничою Спілкою „Діло", мовляв, ця книжка підлягла конфіскаті. Книжки не дістали, бо її не було на складі.

— **Плямистий тиф** появився в громаді Тарнавці коло Лавочного, занесений туди зі Славска. Санітарна влада створила в шкільному будинку епідемічний шпиталь, в якому находиться тепер 14 осіб, головно шкільної дітвори.

— **Довкола кн. Радзівіла.** У відомому процесі кн. М. Радзівіла мала зізнавати як свідок також анґлійка міс Аткінзон, яка ще в 1929 р. була доглядачкою хорого князя в Біяріц. Подужавши, кн. Радзівіл забрав міс Аткінзон, що мала тоді 40 літ, до свого двора в Антоніні, де перебувала теж його жінка маркіза Генрієта Мартінез, еспанка. Згодом князь поїхав до Берліна на операцію, а за ним рушили обі жінки. Бачучи лихий стан його здоровля, побожна маркіза засвітила свічку, що сильно обурило хорого. Вмішалася в це доглядачка Аткінзон і тоді жінка покинула князя. Вернувшися з князем до Антоніна, міс Аткінзон почала рядити цілим двором деспотично. Вона уладила в Антоніні пляжу, ресторан і була панею на всю губу. Аж в 1937 р. влада звеліла їй як чужинці покинути Польщу. Анґлійка поїхала до Данціґу й оголосила в часописах інсерат, що хоче вийти замуж за польського громадянина, хотячи очевидно тим способом набути право на побут у Польщі. Одначе штука не вдалася і міс Аткінзон була приневолена виїхати до Льондону, де замешкала в підрядному готелі. Тут доручили їй недавно покликання на судову розправу в Острові у справі обезвласновільнення князя Радзівіла. Незабаром міс Аткінзон скінчила самогубством, ледви чи з нужди, бо кн. Радзівіл обдарував її дорогими річами та більшою готівкою. Тимчасом судову розправу відложено, щоби відшукати кн. Михайла Радзівіла і спровадити його силою до суду. Кажуть, що він не поїхав на Рівієру, тільки укривається в Польщі. Пропала теж пані Сухестов, що наважилася стати жінкою князя.

— **Хто виграв на льотерії.** В сьогоднішнім тягненні Клясової Льотерії впали м. ін. такі більші вигри: 100.000 зл. на ч. 111680. 15.000 зл. на ч. 69916. 5.000 зл. на ч. 63927. 2.000 зл. на ч.: 40258, 121519, 166413. 1.000 зл. на ч.: 44151, 44821, 100480, 124591, 128913, 157204, 158059. 500 зл. на ч.: 44871, 55478, 71965, 143875. 400 зл. на ч.: 2194, 8668, 12802, 310, 22650, 26423, 58398, 70959, 72272, 75867, 95235, 375, 141702, 146036, 158835, 162088, 177708.

— **Лихвар перед судом.** Городський суд у Львові розбирав справу лихваря Нінелеса Ротмана, якого жертвою впало багато осіб. Його спеціяльністю були позички на заставничі картки. При тих позичках він брав такий високий процент і то на тижні, що мало хто відобрав назад свої картки. Один адвокат за позичену йому суму 80 зол., мусів заплатити з процентами за кілька місяців 248 зол. Лихваря засуджено на 2 роки вязниці з припиненням кари на 5 літ.

— **Читальня „Просвіти"** в Замарстинові під Львовом, уладжує разом з іншими місцевими установами в неділю 19. ц. м. святочний концерт з нагоди 70-ліття Матірного Т-ва „Просвіта". Початок 6 год. вечором.

— **Присуд на дефравдантів.** Окружний суд у Варшаві засудив касієра залізничої стації в Блоню Влад. Ґліщинського на 2 роки вязниці за те, що здефравдував 47 тисяч зол. і програв на перегонах. — У Львові відбулася карна розправа проти б. поштового урядовця М. Бухвальда за спроневірення 3.000 зол. Його засуджено на 3 роки вязниці.

— **Вовки пожерли школяря.** З Ліди повідомляють, що біля села Киванець стадо вовків напало на 10-літнього Антона Косівейна, що вертався зі школи і йшов крізь ліс. Вовки загризли хлопця на смерть, залишивши тільки його шапку та огризений череп. Показалось, що вчитель задержав хлопця за кару в школі і щойно вечером звільнив його додому. Родичі хлопця звернулися зі скаргою до суду.

— **„Свій до свого" в практиці.** Перед кількома місяцями відкрила в Товмачі п. Сидонія Тесля, жена о. Евстахія, пароха в Королівці товмацького повіту залізний склеп, який веде п. Іван Тесля. Громадянство Товмача та доокличні селяни повитали з радістю цей почин п. Сидонії Теслевої та почали полагоджувати свої закупи в своїм склепі. Зараз на самім початку роздано між людьми летючки з повідомленням про відчинення склепу із закликом: „Громадяне! Покажіть, що клич свій до свого вам не чужий". Та недовго потім захворів о. Евстахій Тесля і клич „свій до свого" відразу став для п. Сидонії Тесля чужим, бо хоча в Товмачі є аж двох лікарів-українців, кликала п. Сидонія Тесля до свого хворого мужа лікаря чужинця (жида), хоча свої лікарі в нічім не уступають другим. А кликала п. С. Т кілька разів цього лікаря. Громадянство Товмаччини, бажаючи о. Теслі швидко повороту до здоровля, радить пп. Теслям піддати свій погляд на клич „свій до свого" ревізії і застосувати його у практиці дещо інакше. — **Свій.**

— **Як один „гуцул" ішов пішки до Варшави.** Пишуть нам із Лавочного, пов. Стрий: В „І. К. Ц." та „Хвілі" появилася недавно вістка п. н. „Гуцул з Вавочнеґо пехотом в Варшаве". Нотатка про нього була і в „Ділі". Пояснюює, що це людина засуджена минулого року за ріжні кримінальні вчинки на 3 роки з припиненням. Називається Евген Яців. Батько його походив з Олексич під Стриєм, був пересувачом ваґонів довгі літа в Лавочнім а тепер в Кремянці. В 1920 р. перейшов на римо-кат. обряд. Син його Евген також римо-католик, хоча зміна обряду в старостві що не переведена. Працювати не хоче і шукає тільки легкої наживи. Цього року понатягав наївних довжників на значні суми (давали на стемплі від 20 до 80 зл.), залежно від висоти довжної суми і обіцяв їм, що вистарається у Варшаві у п. Президента, щоб дарували їм всі довги. Сам написав меморіял і поїхав „зайцем" до Варшави. З дороги писав до своїх знайомих, що до Львова заїхав за 50 с. (отже не йшов пішки). Хвалить у листах Люблин і Варшаву, бо заробляє досить по каварнях за реґіональні танці. До себе каже адресувати: Д-р Еуґ. Яцюв. Всі у Лавочнім дивуються, що його ще досі не приарештували.

— **Ошукали кількасот інвалідів.** Два дурисвіти Ст. Словік і Едв. Томасік вешталися по гірських селах надвірнянського і коломийського повіту, видурюючи від воєнних інвалідів складки на якийсь союз інвалідів. Мантії говорили теж неосвідомленим селянам, що кожний інвалід мусить післати дві свої фотографії до воєвідського уряду, інакше припинять йому виплату інвалідської ренти. Одночасно брали задатки на портрети нібито для фотографічної фірми „Леґіон", а поправді для себе. Так ошукали поверх 200 осіб. Оба мантії відповідають тепер перед судом у Коломиї.

— **Грабунковий напад.** В окружному суді в Станиславові відбулася розправа проти Йосифа Андрушка і Владислава Горбового за грабіжницький напад на Еву Луцьку в Ланчині пов. Надвірна. Андрушка засуджено на 4 і пів року, Горбового на півтора року вязниці.

— Краєва хроніка. Між Завишнею і Доброчином на залізничому переїзді, потяг наїхав на сільську фіру, що їхала із Сокаля, причому згинув один кінь а другого покалічило.

— Пожежа в кіні. В Седльцах в кіні „Байка" вибухла в часі висвітлювання фільми пожежа. Запалилася фільмова тасьма, від якої занялася кабіна кінооператора. Вогнева сторожа зліквідувала пожежу. Оператор Боровський сильно попікся.

— Сніговія над Балтиком. В Лотві настали в останньому часі сильні сніговії і наробили великої шкоди. В Летгалії замерзла одна жінка, що вийшла на 150 кроків зі свого дому і серед завирухи не могла трапити додому. Згинув теж 50-літній мужчина. Із 75 автобусових ліній вдержує комунікацію тільки вісім. Подібна зима настала в інших прибалтійських державах.

— Інфляція інтелігенції. Французька преса звертає увагу на небезпеку зростаючої інфляції інтелігентів, які після укінчення студій не знаходять відповідного заняття. Число гімназійних абітурієнтів у Парижі дійшло цього року до 20 тисяч. Французька влада занепокоєна тим поважно і компетентні чинники обмірковують способи оздоровлення ситуації. У нас над цією справою ніхто не думає.

— Засудили поліцаїв за знущання. Окружний суд у Сосновці засудив двох поліцаїв із Бендзіна Валентого Шимчика і Чеслава Рогалінського за важке побиття арештованого Йосифа Міхальського, на півтора року вязниці. Оба поліцаї тягнули пяного Міхальського за ноги по сходах до арешту, так, що той порозбивав собі носову кістку, голову і важко потовкся.

— Четвернята в Румунії. 35-літня Малка Вайсман уродила на передмісті Конон у Ясах четвернята: хлопця і три дівчинки. Мати і діти зовсім здорові. Батько є занятий в міській різні.

— Черновецька преса повідомляє в останній хвилині, що четвернята в Ясах померли, бо були дуже дрібні і важили по 900 гр. Мати їх повила досі осьмеро дітей, з чого двоє перебуває у психіятричному заведенні.

— Крівавий передвиборчий рух на Буковині. У вівторок відбувалося — як повідомляє „Рада" — в Сереті віче кузистів під проводом кузистичного посла Робу. Зараз на початку віча явилося 60—70 прихильників партії „Тотул центру Цара". Коли Робу побачив, що його противники наближаються, здіймив з плечей ловецьку рушницю й хотів стріляти. Та нараз поцілив його камінь у голову й він упав. Це був знак до загальної бійки. Каміння летіло в повітрі, а між ними й стріли з револьверів. Коли прийшло військо, на місці бійки було багато ранених. Провідник партії „Тотул центру Цара", Мігай Цуркан умер наслідком побиття. Йому розбили голову. Ранений є Іля Цуркан, брат убитого, а студента університету Євгена Данкева тяжко раненого перевезено до шпиталю. У кузистів ранені Робу й Василь Молдован. Легко ранені дальші 25 осіб. Дальші сутички між гардистами й кузистами були в Радівцях, де противні сторони побили себе до крови.

— Ріжні вістки. В Пісендорфі біля Дрездена вантажний самохід ударив з розгоном на стіну дому, при чому згинули три особи, що були в самоході. Будинок сильно ушкодило. — Тримоторовий пасажирський літак, в якому находилося 5 осіб, пропав без сліду в часі снігової бурі між Ляпаз і Анольо (Болівія). На пошуканку за ним вилетіло кілька літаків. — На будинок, в якому находиться бюро союзу самоходових працівників у Детройт, кинено в ночі кілька бомб. — Підчас пожежі, що вибухла у фабриці сірників у Шикаго, згинуло 8 робітниць. — В Амстердамі д-р Альохін виграв 28-у партію шахового турніру при стані 17 і пів точок для нього та 10 і пів для д-ра Еве. — Середущу й південну Італію навістила велика повінь. Біля Ріоті з підмитої водою шоси впав самохід, при чому згинули дві особи.— В Льондоні скінчила самогубством міс Мері Аткінсон, колишня довголітня доглядачка кн. Михайла Радзівіла, яку мали переслухати в процесі, що ведеться проти нього в Острові.

Відозви й комунікати.

ГРОМАДЯНИ!

Школа ім. Лесі Українки у Варшаві існує вже 5 років. Гурток ідейних українських ентузіястів заснував її серед несприятливих умовин, щоб дати дітям, які не зазнали щастя бачити свою Батьківщину, змогу черпати в рідній атмосфері знання. Ця школа це немов рідний острів серед моря. Її завдання не допустити до того, щоб українські діти поневірялись по чужих школах, підлягаючи чужим впливам. Школа ім. Лесі Українки у Варшаві має сьогодні 6 кляс. Їх обслуговують тільки дві вчительки, лихо платні і треба направду подивляти їх витривалість у цій мозольній праці. Ось іде зима. Діти, що у величезній більшости мають батьків безробітних і ходять до школи пішки з найдальших окраїн Варшави, не мають потрібного одягу та взуття і майже завсіди приходять до школи голодні. Ця жахлива нужда змусить леда день ці українські діти залишити в довгих зимових місяцях свою школу!

Чи ви відрухово не зареагуєте на долю цих українських дітей, що ген на чужині бажають стати добрими синами й доньками своєї Нації? Ви, що маєте змогу дати власним дітям усе, чого вони потребують!

Батьківський Комітет Школи ім. Лесі Українки у Варшаві безсильний зарадити цьому лихові. Грошей у нього нема. Тому звертається з криком наболілої батьківської душі до громадського сумління допомогти цим дітям здобувати науку в рідній мові, у своїй власній школі, а їхнім батькам, українським воякам-патріотам, виконати свій батьківський обовязок супроти своїх дітей. Є багато інших своїх обовязків і всім допомогти не можна, але допомога тут найбільш потрібна, бож не сміємо віддати дітей чужій нації і тим загубити їх для нашої справи, для України!

Жертви просимо слати на руки скарбника Батьківського Комітету: Iwan Sływa, Warszawa ul. Bartycka 11, з дописком: „На школу".

Батьківський Комітет Школи ім. Лесі Українки у Варшаві.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА!

Управа Українського Т-ва Допомоги Емігрантам з України в Ченстохові, яке морально й матеріяльно опікується бідними емігрантами, особливож їхніми дітьми, тут на чужині, задумала щорічним звичаєм улаштувати на Різдво Христове Свято Української Ялинки для дітей емігрантів, щоб дати дітям змогу відчути на чужині велич цього християнського свята в рідньому дусі та плекати у їхніх серцях релігійні й національні почуття, особливо любов до України.

Улаштування Ялинки й обдарування бідних дітей книжочками, одягом та святочними ласощами вимагає засобів, яких наше Т-во не має. Тому управа постановила звернутися до братів-галичан та галицьких установ з проханням присилати жертви на згадану ціль. Ласкаві датки в грошах, книжках і продуктах просимо слати на адресу Т-ва в Ченстохові, вул. Śląska № 22. m. 2. (u S. P.)

Управа.

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: „РОЗРАХУНОК", пеcа на 3 дії І. Деллі.

Це одна з тих пес доброго пересічного англійського театру, що тримається довгими місяцями в репертуарі одного театру, бо дає якнайширшій публиці нагоду провести цікаво вечір. Це не дешева сензація, хоч дехто може назвати таку річ „кримінальною" з огляду на мотив злочину, на якому вона побудована.

Банковий урядовець, що заліз у довги, у хвилині розпуки, не маючи ніяких виглядів на поправу свого стану, зважиться на злочин. Такі моменти змальовував з геніяльною яснотою та невблаганністю Достоєвський: під поволокою звичайної, сірої, солідної людини скриваються пристрасти, яких навіть вона сама в собі не підозрівала. Нормальне, буденне життя затирає всі познаки злочину і винуватець починає що-раз-то новими вигодами присипляти свою совість. Та зовсім несподівано у щільному маленькому світі творяться розколини. Не велика подія, а маленькі причини захитують рівновагою життя, збудованого на злочині. Добробут витворює ситуації, які ніколи не виринули б у хаті скромного урядовця. Все те, що бачимо на сцені є якою могла вірною картиною буденщини з її турботами та радощами, звичайних якою могла пересічних типів.

Три дії песи розбиті на кільканадцять коротких картин, що проходять перед очима швидкою чергою, написані з великим драматичним хистом, без одної зайвої сцени. Від першої яви до останньої сидите у напрузі, стежачи за глибокою психольогічною проблємою. Артисти відтворюють свої ролі по мистецьки; режисерія подбала за всі нюанси дії. У головній ролі дир. Варнецький дав незвичайний тип — повний трагізму у своїй природности. Його жінка, грала п. Мазарекієва, з подивугідною чутливістю та інтелігенцією. П. І. Гурська створила тип французженки такий живий та захопливий своєю правдою, що можнаб напевне оглядати його вдруге з неменшою цікавістю.

Вся песа може суперничати з найкращою фільмою.

м. р.

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Загальні збори філії „Союзу Українок" у Перемишлі відбулись у вівторок минулого тижня в салі „Української Бесіди". У зборах взяли участь делегатки 29 кружків, місцеві члени філії, представники культурно-освітніх і фінансових установ та кореспондент „Діла", разом 97 осіб. Збори відкрила голова філії п. Е. Зятикова, що привитала присутніх і відчитала привітне письмо з централі „С. У.". Опісля делегатки поодиноких кружків здавали звіти з діяльности. Кільканадцять звітів було дійсно дуже рілевих. Зі звітів присутні довідалися, що найкращий кружок є в Іскані. Завдяки праці п. Гукової, дружини місцевого пароха, кружок „С. У." має там власний дім. Правда, дім ще не скінчений, бо кружок не має фондів на його викінчення. Тому кружок задумує віддати його церковному брацтву, щоб викінчило дім та примістило там захоронку. Співпраця з іншими товариствами в Іскані зразкова. Далі присутні довідалися, що в багатьох селах є деякі непорозуміння між кружком „С. У." та іншими товариствами. Це — на жаль — дуже нездорове явище і слід його якнайшвидше усунути. Зі звітів з діяльности членів виділу філії присутні довідались, що філія має кілька рефератів: організаційний, культ.-освітній, кооперативний та секцію молодих. Праця у філії йде у всіх ділянках суспільного життя. Головну вагу кладе виділ на виховання наших найменших та молоді. Виділ співпрацює з усіми місцевими т-вами, головно з філією „Сільського Господаря". Філія втримує кравецькі варстати, де 65 дівчат учиться крою і шиття. Дівчата заокруглюють свою освіту теж з інших ділянок знання, як: українознавства, історії, географії і релігії. Філія обєднує 35 кружків у перемиському повіті, один у Селиськах березівського та один у Сосниці ярославського повіту. Виділ зорганізував по селах цього року багато курсів і викладів, що пройшли з повним успіхом. У новому році філія „С. У." рішила поглибити діяльність і зорганізувати все жіноцтво. На превеликий жаль, нема у філії вільних рук до праці. Жіноцтво на селі має більше зрозуміння до праці, ніж по містах, де багато молодих інтелігентних дівчат стоїть осторонь від праці. Тому старші пані, які мають родинні і господарські обовязки, виїздили на село по кільканадцять разів у діловому році, а молоді панни, які не мають інших обовязків, ледви раз згодились поїхати, але й то не всі. Це рішуче за мало, тимбільше, що праці дуже багато. Жіноцтво по селах жде і напевно буде вдячне тим молодим інтелігентним дівчатам за цікаві і корисні реферати. По звітах відбулась дуже жива дискусія, в якій брало участь багато осіб. До нового виділу ввійшли: п. Е. Зятикова — голова, як члени пані: Л. Бобелякова, М. Околотова, О. Гоцька, О. Кульчицька, І. Бачинська, М. Навроцька, І. Сенечкова і С. Кебузова. Збори тягнулись від год. 1-ої до 8-ої вечором і закінчились відспіванням національного гимну.

Марійське Свято. В 900-ті роковини віддання українського народу в опіку Богоматері відбулась у суботу 11. п. м. в салі оо. Василіян заходом Марійського Т-ва Пань святочна академія, на яку прибув Преосв. Кир Йосафат. На програму склалися: 1) Бортнянський: XV. Концерт „Вознесу Тя Боже мой" — міш. хор „Перем. Бояна"; 2) промова, що її виголосив о. ігумен д-р Маркевич; 3) а) Чайковський: Андавте з концерту Д-дур, б) Чайковський-Пржігода: „Осіння пісня", в) Дворжак-Крайслер: Славянські мельодії с-моль і г) Новачек: „Перпетуум мобіле" у виконанні скрипаля д-ра Е. Цегельського при фортепіяновім супроводі проф. В. Божейко. Слід підкреслити, що це був перший виступ д-ра Цегельського в Перемишлі і дійсно вдатний. 4) У. Кравченко: „Се Мати Твоя" — з незвичайним чуттям віддеклямувала п. М. Дублянцева; 5) а) Брамс: Інтермецо, б) Дебіссі: Город підчас дощу, в) Косенко: Легенда, г) Ліст: Св. Франц на хвилях моря, — що їх прегарно виконала проф. В. Божейко; 6) о. Трух ЧСВВ: Гимн Марійських Дружин у виконанні хору „Перемиського Бояна" під управою проф. В. Вітошинсько-

го. Обі пісні виконав хор бездоганно. Слід згадати, що цим разом хор мав знамениті голоси і доказав, що при добрій волі може виконати все по мистецьки. Цілість програми зробила дуже гарне враження. Свято закінчилось відспіванням національного гимну. — В неділю 12. п. м. в год. 8.30 відбулась в архикатедральному храмі Архиєрейська Служба Божа, яку відправив Преосвященний Кир Йосафат.

Свято „Просвіти“. Рік-річно виділ філії „Просвіти“ уладжує в першу неділю по 8-ім грудні „Повітове свято Просвіти“. Виділ завжди робить заходи, щоб це свято випало найвеличавіше. Бували часи, що саля Нар. Дому не могла помістити всіх учасників. Маси народу, головно селянства і свідомішого робітництва, змушені були тиснутись у бічних кімнатах, у коридорі і на сходах, а багато верталось до хати. Цього року фреквенція була слабенька. Саля вполудне, а ще більше вечором світила пусткою. Можна оправдати селян, які не могли прибути до міста масово через велике болото, але всеж таки багато їх прибуло на полудневе свято. Те для українців з Перемишля нема найменшого оправдання. Крім горстки, і то невеликої, громадянства, яка завжди на всі імпрези приходить, не було нікого більше. Тут слід підкреслити, що філія „Просвіти“ уладжує свято „Просвіти“ та інші імпрези виключно силами читалень з повіту. Читальняники, що нераз цілими місяцями працюють над своєю точкою, не жалують труду, не жалують неодної невиспаної ночі, бо йдуть пішки кілька і кільканацять кільометрів до Перемишля, зовсім інакше почуваються, коли бачать перед собою салю виповнену перемиським громадянством, інтелігенцією. Чому такі відносини панують у Перемишлі? Де перемиська інтелігенція? Цьогорічне свято „Просвіти“ получено з 100-ми роковинами появи „Русалки Дністрової“. Тому святочна академія відбулася в неділю 12. п. м. двічі: вполудне для повіту, вечером для місцевих громадян. На полудневу програму склались: 1) Гимн Просвіти; 2) реферат про значіння появи „Русалки Дністрової, що його виголосив у дуже приступній формі д-р І. Мандюк; 3) Ніжанковоського „З окрушків“ у виконанні муж. хору читальні з Перокопаної під управою Я. Опудляка, хор викликав дійсно гарне враження ще й зовнішнім своїм виглядом, бо співаки і диригент виступили в козацьких строях; 4) Шашкевича „Цвітка дрібная“, яку віддеклямувала маленька І. Головата та деклямація маленької 4-літньої М. Махляй; 5) „Засяло сонце“ та „Ой заросли вже дороги“ — виконав міш. хор читальні з Якмалич під управою п. Мервінського; 6) Шашкевича „Підлися“ — віддеклямувала маленька Л. Лельо; 7) „Прометей“ — відспівав муж. хор читальні з Якмалич; 8) В. Лепкого: „Не хиляйте в діл прапора“, деклямація малого хлопця М. Сорочака; 9) „Гей дрожіть проклятії злидні“ і „Живи Україно“ — виконав хор читальні з Негрибки під управою п. Литвина. — На вечірню програму склалися: 1) Гимн Просвіти; 2) реферат про „Русалку Дністрову“, що його виголосив д-р Е. Грицак; 3) Давидовський: „Бандура“ — виконав міш. хор з Бушкович під управою Павлика; 4) „Цвітка дрібная“ — деклямація І. Головатої; 5) Ніжанковський „З окрушків“ відспівав хор з Перекопаної; 6) „Підлися“ — деклямація Л. Лельо і „Не хиляйте в діл прапора“ — декл. М. Сорочак; 7) Леонтович: „Льодолом“, „Чом тужиш, плачеш“, Кишакевич: „Не плакати нам“, М. Колесса „Промочив мя, промочив“, і Гайворонський „Живи Україно“ — виконав найкращий хор у повіті — читальні з Медики під управою п. Ол. Сміпкевича.

З викладової салі. Заходом Учительської Громади і Т-за ім. П. Могили відбувся в неділю 12. п. м. в салі „Української Бесіди“ черговий відчит, що його виголосив проф. Ю. Джигало на тему „Механіка життя“.

К.-к.

Тільки освіта й виховання запевнять майбутність Народу. Тимто не жалуймо датків на освітньо-виховну працю „Просвіти“!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Або — або.

Святий Миколай був як відомо великим приятелем дітей і з того часу пішов звичай уладжувати святомиколаївські вечорі. Спершу тільки для дітвори, згодом для підростків, а вкінці і для старших — до емеритів включно.

Цього року в кожній місцевости, ба навіть у поодиноких товариствах зявляється „Миколай“, ліпше або гірше прибраний, ліпше або гірше підготований, виголошує ліпшу або гіршу промову і роздає ліпші або гірші дарунки. Поруч нього виступає „ангел“ і „чорт“, часом як декорація, часом як діяльні актори але виступають обовязково, бо без них не було б свята.

Добре нам прийти, поставати чи посідати і спокійно ждати, потім спокійно дивитися та слухати, а вкінці спокійно критикувати.

„Миколай“ плів такі нісенітниці, що не знати що було робити: плакати чи сміятися...

— А ви бачили, як йому відклеївся вус і не давав говорити?!

— А зпід хламиди видно було торочки від підштанців.

— А „ангел“ ліпший?! Могли були вибрати когось іншого. Пані Ікскокова хіба до цього найменше надається! Сорок літ стукнуло, а вона ангела грає.

— Чому, може! Але для власних дітей у власній хаті.

— Одинокий „чорт...“

— Що чорт? До чорта з таким чортом. Ніодного дотепу, ніодної якоїсь комічної історії, стояв як пень і дурні міни строїв...

Не штука, кажу, нам потім критикувати.

Зате як тяжко зібрати святомиколаївський ансамбль. Не тому, що нема вибору, навпаки — адже ціла Галичина це один великий аматорський театр, а тому, що ніхто не хоче.

— Будьте товаришу „Миколаєм“!

— Я? Дякую. Мое становище мені на це не дозволяє. Ви не знаєте наших людей? Зроблять потім з чоловіка неповажного, несеріозного, просто варіята. Не хочу. Мушу вважати.

— То може ви?

— Ще чого! Ніби чому не ви?

— Я вже буду за чорта.

— Не штука. Почорнитесь, нічого говорити не будете говорити і ніхто вас не пізнає. Але „Миколай“ має промову, зачнуть хіхікати... Дякую.

— Панно Оксано, а може ви за ангела?

— Що ви властиво собі думаєте?! До комітету, то мене нема, а комедію робити, то є!

І так по порядку.

Вкінці справа грозить катастрофою. День перед св. Миколаєм нема ще нічого.

Врешті знаходять жертву і на „Миколая“ і на „ангела“.

— А тексти вже є? — питають жертви традиції.

— Будуть нині вечором. Бо автор казав, що мусить знати для кого пише.

— То нехай пише для когось іншого. Я не буду.

— І я ні.

Кінчиться справа тим, що в останній хвилині рішається хтось із аранжерів, вбирає на себе паперові ризи і говорить що йому трема, злість і трагічна ситуація на язик принесе.

Після того критика — як вище.

Не дивуюся критикам, нема чого дивуватися припадковому „Миколаєві“, але дивуюся нам усім.

Або шануймо людей, що посвячуються для нашої приємности, або не робім загалом того роду імпрез.

В першім випадку треба трохи товариської культури, в другім тільки трохи більше надутися.

Маю враження, що друге прийдеться нам далеко лекше.

Галактіон Чіпка.

КОЛОМИЯ.

Академія в честь Ольги Кобилянської з нагоди 50-ліття її письменницької творчости відбулася 21. м. м. в салі Щадничої Каси. Виконання всіх точок програми стояли на мистецькій висоті. І орхестра Муз. Інституту ім. Лисенка, яка відіграла бездоганно під проводом свого капельника дир. Рубінгера сюіту О. Зубенка „Україна“, відому вже нашій громаді, а проте чемно приняту, і хори „Коломийського Бояна“ під керmою свого довголітнього випробованого диригента ад. Р. Стефаничого (відспівали зразково М. О. Гайворонського: а) „Вилітали сизі орли“, б) „Шумить-гуде діброповонька“) зібрали зовсім заслужено гучні оплески. Одначе вага вечора лежала у мистецькому слові. Перша сен. О. Кисілевська у гарній і палко виголошеній промові вказала на значіння діяльности Ювилятки в історії розвитку українського жіночого емансипаційного руху та на благодатній вплив її творів на позитивну розвязку жіночого питання в нашому національно-культурному та громадянсько-політичному житті і дальше з правдивим пієтизмом за письменниці насвітлила постать тієї фізично слабосилої, а духом могутньої людини. Опісля письменниця І. Вільде відчитала реферат про літературну творчість О. Кобилянської, кладучи головну вагу на естетичну й ідеольогічну сторінку. Глибоко обдуманий реферат, ілюстрований удатно дібраними й по мистецьки виголошеними рецитаціями С. Меряяківної, Л. Витвицької й О. Пшепюрської, заслуговує під кожним оглядом на повне признання. Дещо слабше враження залишила сценка „Крицеві душі“, оброблена за повістю „Апостол Черні“; авжеж і на ній слідно було дбайливу руку режисера О. Скалозуба, але зміст за мало сценічний. Залишалось би сказати дещо про фреквенцію публики. Та з уваги на різні моменти краще зломити перо. Одне тільки годиться сказати: Вечір і щодо змісту і щодо виконання був непересічний; місцеві „культурні абстиненти“ можуть жалувати, що обідили себе на одне справді гарне культурно-мистецьке пережиття.

Загальні сходини філіяльної секції хліборобського вишколу молоді (ХВМ) при „Сільському Господарі“ в Коломиї відбулися в неділю 5. п. м. в салі Нар. Дому при численній участи членів і запрошених гостей. Сходини відкрив голова філії „С. Г.“ й секції ХВМ радн. Кобринський промовою, в якій помянув д-ра Е. Храпливого, директора централі „С. Г.“ у Львові, що створив секцію хл. вишколу молоді, яка заступає нам хліборобську школу; дальше, вказавши на невідрадні умовини іствування українського селянина-хлібороба, підкреслив потребу солідної праці над вихованням молоді, здатної до переможної борні з супротивними хвилями та до двигнення селянської хліборобської маси на такий ступінь господарської культури, на якому стоять щасливіші західні народи. Таке виховання дає саме хліборобський вишкіл молоді. На жаль, не всі батьки розуміють вагу тієї школи. Перед 5-ти роками зголосилося до неї коло 560 молоді, а скінчило той курс тільки 15 хлопців і 2 дівчини. Сьогодні вони дістають дипльоми укінчення ХВМ. Є це перший випуск освічених фахово хліборобів. — Опісля д-р Храпливий розказав, як дійшло до започаткування нашої секції ХВМ. Брак відповідних хліборобських шкіл приневолив українських агрономів почати це велике діло. Молодь учать словом та письмом і дальше практично. Молодь горнеться до науки; перед 5-ти роками було мало, сьогодні ХВМ в цілому краю займає коло 14.000 хлопців і дівчат та виховує їх рисною працею на добрих господарів і господинь та характерних, твердих як криця українських хліборобів. Сьогодні в Коломиї він на першому закінченні 4-літнього курсу, в якому пп. Кобринський та інж.-агроном Дмитренко, Зайшлий і Комарницьк[illegible]вили працю правильно і здорово та довели до [illegible]ого закінчення. З черги інж. Комарницьк подав [illegible]відомлення, що стан ХВМ в коломийській філії, з якого між іншим ми довідалися, що тепер є 24 секції, 85 гуртів і в них 260 аматорів. Після нього перевів інж. Зайшлий з абсольвентами короткий іспит, який виказав, що вони вповні заслужили на приготовані для них, по мистецьки виконані, дипльоми, що їх роздав їм д-р Храпливий, вказавши їх при тім памятати на трудноші вишколу, щоб побороти трудноші життя і при кінці сказати спокійно: Я виконав свій обовязок. У дальшому відбувся вибір нової управи філіяльної секції ХВМ з головою радн. В. Кобринським, потім інж. Комарницьк подав плян праці на найближчий рік. При кінці вирішено вислати подяку інж. Дмитренкові, який працює, тепер на іншому місці і таку саму подяку та признання висловлено обидвом агрономам. Милі сходини закінчив радн. В. Кобринський промовою, в якій візвав абсольвентів, щоб були чесними Каменярами нового життя. Після відспівання національного гимну та спільної знимки члени й гості розійшлись.

КАМІНКА СТРУМ.

Академія в честь Миколи Лисенка. Заходом філії Т-ва „Просвіта“ в Камінці Струмиловій відбулася 15. м. м. академія в честь Миколи Лисенка. На програму склалися такі точки: реферат про М. Лисенка, що його виголосив м-р Копибела, хорові продукції хору з Ватятич під управою проф. Гіжевського, просвітянського організатора філії „Просвіти“ в Камінці Струмиловій, які стояли на високому рівні. Фортепянове сольо проф. Утриско[в]ної з Жовкви було милою несподіванкою для присутніх, за що публика нагородила піяністку голосними оплесками. Далі проф. Лев Гіжевський відспівав „Гетьмани“ та „Огні горять“ Лисенка; які віддав по мистецьки. Взагалі академія випала дуже гарно добре підібраною програмою. На жаль публика менше цікавилась нею мабуть тому, що в тому часі перебували ще в Камінці акробати-тарники, які більше цікавили її, ніж академія в честь безсмертного батька тонів.

Культурно-освітній курс у Камінці Струмиловій. Філія Т-ва „Просвіта“ в Камінці Струмиловій уладила від 15. до 20. м. м. двотижневий освітній курс для своїх читалень. Ціль курсу: підготовити бібліотекарів, зацікавити молодь культурно-освітніми справами, подати їм початки загальної освіти та джерела і способи самостійної виховної праці над собою, беручи під увагу практичні потреби й вимоги наших читалень. Провідником і головним викладовцем на цьому курсі був просвітянський організатор проф. Лев Гіжевський. Він у дуже приступний і практичний спосіб підійшов до всіх найважніших освітно-виховних питань, що їх тепер мусить розвивати кожна наша просвітна клітина. Крім того викладали ще на курсі: о. проф. Датина. Крім того ... о. проф. Датина: значіння релігії в суспільности; д-р Мінко, заступник голови філії „Просвіти“: загальний погляд на знання, освіта і виховання, закони про товариства; д-р Лемішка: гігієна, м-р Давидович: режисерство, м-р Михайлишин: історія літератури та України, спорт; п. Корчинський: мистецтво, п. Карамаш: кооперація, п. Галущька: сільське господарство, п. Олійник: техніка і її значіння в житті; проф. Гіжевський Лев: бібліотека й організація праці в читальні та в гуртках „Молодої Просвіти“ і спів. На 26 читалень було заступлених 25 на курсі. Заняття на курсі тревали щоденно від 9—13 і від 15—19 год. Курс скінчили всі

учасники. На закінчення відбулась академія, влаштована силами курсант'в, на яку склались: реферат про значіння книжки, деклямації і хорові точки. Прощальні слова до курсантів виголосив д-р Мінко і роздав учасникам курсу грамоти участи в курсі. Відсп'ванням національного гимну та трикратним голосним „Слава Просвіті" закінчено курс.

В роковини „Просвіти". Дня 5. грудня філія Т-ва „Просвіта" в Камінці Струмиловій уладила величаве свято „Просвіти" з нагоди 69-их роковин її істнування. Рано відправив о. шамб. Цегельський богослуження з проповідю, оп'сля в сослуженні о. проф. Давосира й о. Дмитрука панахиду за померших просвітян. Співав хор з Камінки Струмилової під управою п. Лехнюка. В полудне відбулася академ'я при співучасти читалень „Просвіти", які належать до філії камінецької округи. На програму академії склалися: реферат про „Просвіту" д-ра Мінка, деклямації та хорові точки. Реферат був дуже добре оброблений і виголошений, за що присутні нагородили референта рясними оплесками. Добре вийшли збірні та поодинокі деклямації як: „Не падайте духом", „Станьмо у просвітянські лави" і „Привіт „Просвіті". Збірний хор читалень в числі 300 осіб відспівав Просв'тянський гимн, За Україну, Єднаймось діти України, що було великою несподіванкою для присутн'х. Хор співав по мистецьки під управою п. Льва Гікевського. Крім цього хор чит. „Просвіти" з Батятич під управою того самого диригента виконав кілька пісень, які справді стояли на високому музичному рівні та могли вдоволити найбільш вибагливе музичне вухо. При кінці свята промовив старенький о. шамб. Цегельський і зясував початок заснування „Просвіти" у Львові. Відсп'ванням національного гимну закінчено свято. На свято прибуло багато просвітян навіть з далеко віддалених сіл від Кам'нки.

ЯНІВ.

Академія в 900-ліття проголошення Пречистої Діви Марії — Царицею України. Духовенство янівського деканату, виконуючи свій плян ювилейних торжеств з нагоди 900-ліття Покрови Пр. Д. Марії — Цариці України, уладило в неділю 12. грудня ц. р. в Янові десанальну академію. Простору салю „Сокола" виповнило в б'льшій частині селянство доокол'чних сіл по береги. К'лька хвилин по 16-ій год. розпочав академію мужеський хор з Вишеньки Великої відспіванням канту Богородиці „О всепітая Мати". По промові про почитання Пр. Діви Марії у княжій, козацькій, гетьманській і сучасній добі відспівав мішаний хор з Янова псалом Бортнянського: „Сей день єгоже сотвори Господь", ч. І., а мішаний хор зі Страдча р'жні пісні в честь Пр. Діви Марії. Між хоровими продукціями віддеклямувала п. Боньковська з Янова вірш Патроника: „В девятьсотлітні роковини". На дальшу програму склалась деклямація в супроводі мужеського хору з Вишеньки Великої, композиція о. дек. Радикевича до слів У. Кравченко: „Благовіщення", яку присутні приняли бурхливими оплесками. Хор мусів повторити останню частину цього твору. Слід би подбати, щоб цей дійсно гарно скомпонований твір появився друком. Першу частину академії закінчив мішаний хор зі Львова під управою ради. Купчинського відспіванням Дехтярева „Блажен муж". Другу частину академії розпочав знову хор п. Купчинського відспіванням думи про Почаївську Божу Матір і пісні про страдецьку Божу Матір. З черги янівський хор відспівав Веделя: „Нині отпущаєши", мужеський хор з Вишеньки Великої „Таїнство страннoе" і коляду „Дивная новина", а мішаний хор зі Страдча коляду „Не плач Рахиле" і кант „Про страшний суд" Котка. Деклямацію малої дівчинки зі Страдча Марії Косач: „У девятьсотлітній ювилей" нагороджено рясними оплесками. На закінчення відспівав хор ради. Купчинського псалом Архангельського: „Господи услиши молитву мою" та Артемовського „Владико неба і землі". Академію закінчено відспіванням католицького гимну „О спомагай нас Діво Маріє". Академія залишила у присутніх глибоке враж'ння і велике вдоволення. Прикро вражала неприсутність таких парох'й, як Домажир, Ясниська і Рокитно тоді, як навіть з далеко в'ддалених с'л поприбували священики зі своїми родинами і парохіянами. Найбільше признання за зорганізування цієї академії і за блискуче виведення її програми належиться без сумніву о. дек. Омелянові Радикевичеві.

Присутній.

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

ЯСЕЛЬЩИНА.

Профанація воєнних цвинтарів на Лемківщині. Лемківщина має багато воєнних цвинтарів зі св'тової війни. В Ясельщині на полях села Воля Цеклинська, при перехрестю чотирьох доріг Дукля-Горлиці і Фамош-Ясло є два гарні цвинтарі. Один австрійський, другий російський. Оба будовані ще Австрією. На обох цвинтарях є гарні бетонові памятники, на яких були поміщені прегарні німецькі афоризми. Ці написи достояли аж до весни цього року. Щойно весною цього року німецькі написи мабуть когось дуже дратували і денервували, бо якась профануюча рука понищила ці написи в бетоні таким чином, що їх зовсім позбивала і затерла. Написів уже тепер зовсім не пізнати. Попри ці цвинтарі ходило все багато польських прогульковц'в у гори. Цікаве, що хоч цвинтарі стоять на перехрестю чотирьох доріг, то до нині ніхто не чув, щоби влада вела якесь слідство в цій справі. Слід згадати, що оба цвинтар' в 1917 р. були на приноручення гр.-кат. Єпископського Ординаріяту поблагословлені тодішним парохом. Зате перед роком дуже докладно поліція переводила слідство в сел', хто і чому читає українські легальні часописи. Д'тям поконфіскували „Дзв'ночки" та тягали два рази в цій справі пароха, якому пол'ція „радила" не позичати селянам книжок, бо коли так дальше буде, то власти про це повідомлять Риманів, який порадить собі зі священиком. Коментарі зовс'м зайві.

РУДКИ.

Сходини жінок у Рудках. Дня 30. м. м. відбулися в салі П. С. К. у Рудках сходини жінок, що прийшли дуже численно (зі села Чайкович понад 50 учасниць). На сходини приїхала зі Львова д-р Олена Степан'в і д-р Харитя Кононенко. Привіт від кооперації та „Сільського Господаря" склав дир. Іванів, який теж в'дкрив сходини, покликуючи на провідницю п. Софію Галушку. Секретарювала п. Нуся Чайківська. Велике зацікавлення викликав реферат п. д-р Степанів, яка зясувала хід торговл' від найдавніших часів аж по нинішній день та вказала на кооперацію, як на чинник визвольний, у торговлі від визиску та зловживань. Опісля взивала ж'ноцтво до активної участи і праці на кооперативному полі. Повний успіх осягнула п. д-р Кононенко, що обговорила ролю жінки в сільському господарстві та її значіння в культурному і господарському житті. Оп'сля дир. Іванів зясував розвиток кооперативної діяльности та її осяги і розбудову в рудецькому районі в останньому році. Реферати викликали велике зацікавлення і тому дискусія була дуже оживлена. На запити і домагання селянок давав основні відповіди голова „С'льського Господаря" в Рудках дир. Лесюк, запевняючи жінок, що всі фахові сили доложать зусиль, щоб заспокоїти потреби і вимоги села, що входять в обсяг д'яльности Т-ва „Сільський Господар". Сходини закінчились в'дспіванням національного гимну та подякою прелеґенткам.

Учасниця.

—o—

Спортові новинки.

Виділ Філії КЛК Львів пригадує своїм симпатикам і членам, що в неділю 19. п. м. уладжує у своїй домівці при вул. Рутовського 22, III. в год. 18. Товариський вечір для член'в і впроваджених гостей. — **Виділ.**

Канадійські ганівкарі не прийдуть до Европи. З Льондону повідомляють, що канадійські ганівкарі „Садбері Вульверс" (Садберійські вовки) не прийдуть до Европи і не візьмуть участи у св'тових ганівкових мистецтвах у Празі. Досі Канада кожного року висилала іншу дружину до Европи. Цього року уперше канадійці зр'каються европейських лаврів.

Метч Шмелінг — Томас дав 70.000 долярів доходу. Шмелінг заявив по метчу, що Томас є відважнішим боксером як Люї. Метч Люї — Шмел'нг відбудеться в Міямі.

Ференцварош дає премії найсолідніщим грачам. Мадярський професійний клюб Ференцварош визначив премії для найсол'дніших грачів, які зуміли вдержати найкращу справність. Оборонець Корапий та помічник Гамері дістали по 300 пенго за те, що йшли все найскорше до дому спати. Грачі, що грали найбільше змагань, д'стали по 100 пенго.

—o—

Нові книжки й журнали.

О. д-р Г. Костельник: ПОЯСНЕННЯ СТИГМАТИЗАЦІЇ. Львів 1937. Стор. 137, 8

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 19. XII. год. 3.30 попол. „Цей і той"; год. 7.30 веч. „Сісі".

Понеділок 20. XII. год. 7.30 веч. „Сісі".

Вівторок 21. XII. год. 8. веч. III Симфонічний концерт, соліст Ст. Ашкеназе.

Театр Ріжнородностей:

Неділя 19. XII. год. 3.30 попол. „Розрахунок"; год. 7.30 веч. „Розрахунок".

Понеділок 20. XII. год. 7.30 веч. „Розрахунок".

Вівторок 21. XII. год. 7.30 веч. „Розрахунок".

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ФЕЛЬШТИН:
19. XII. Ніч п'д Івана Купала.
20. XII. Мазепа.

НОВИЙ САМБІР:
21. XII. Хмара.
22. XII. Жайворонок.
23. XII. Маруся Богуславка.
25. XII. Мазепа.
26. XII. Ніч під Івана Купала.

Вп. Громадянство Лемківщини перепрошуємо. Турне туди відкликуємо з причин від театру незалежних.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

СОКАЛЬ:
20. XII. Орленя.
21. XII. Довбуш.
22. XII. Процес Мер' Деген.
23. XII. Ніч під Івана Купала.
25. XII. Під кураторією.
26. XII. Вій.

Український Національний Хор Дмитра Котка.

19. XII. Коломия.
20. XII. Городенка.
21. XII. Зал'щики.
22. XII. Чортків.
25. XII. Теребовля.
26. XII. Тернопіль.
27. XII. Тернопіль.

КІНА.

АПОЛЬО: „Лет очайдухів".
АТЛЯНТИК: „Несправдешна година".
ВАНДА: „Скамен'лий ліс", „Проданий голос".
ҐРАЖИНА: „Галька".
ЕВРОПА: „Коли ти залюблена".
КАСИНО: „Блакитна залога".
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. пов'сти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: „Ева", „Тайна бригада".
МІРАЖ: „Любов шп'она", „Карнавалова ніч".
МУЗА: „Лицарі моря".
ПАКС: „Білі рожі" (життя св. Тереси).
ПАЛЯС: „Чар богеми" (Марта Еґерт Іван Кепура).
РАЙ: „Бокачіо".
РІЯЛЬТО: „Дорога до слави".
СВІТ: „Моя зіронька", „Антко-поліцмайстер".
СТИЛЕВЕ: „Відень-Льондон" і рев'я.
ТОН: „Володарка пущі".
УТІХА: „Чорний орел" і ревія.
ХИМЕРА: „Пригоди детектива Ніка": „Від вівтірка до четверга".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Світова вистава в Парижі 1937".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Париська Вистава"

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 19. грудня 1937.

БЕРЛІН 12.00 Музика, 19.30, 20.00, 21.00 „Чародійний флет" оп. Моцарта; БУДАПЕШТ 12.30 Концерт оп. орх., 16.15 Циг. музика, 19.30 Спів, 20.30, 21.00 Орх. концерт; БРЮСЕЛЯ ФР. 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Королева Саби" оп. Гольдмарка; ВІДЕНЬ 11.45, 12.00 Концерт, 18.05 Давня і нова віденська музика, 19.40 Оп. арії. Флеш сопр., 20.10 На нар. ноту, розр. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 9.00 Орх., солісти, 18.00 Колядн, 22.30 Танк. музика; МІЛЯНО 17.00 Симф. концерт, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комед'я; ПРАГА 15.00 „Якобін" оп. Двожака; 20.15, 21.00 Галевий концерт; РАДІО ПАРІ 18.00, 19.00 Концерт, 20.00 Театр Удин, 20.30, 21.45 Пісні, 20.45 Сп. рецітал, 21.30 22.00, 23.00 Симф. концерт; РИМ 17.00, 18.00 Давні й нові пісеньки, орх., сол., 19.47 Вок. авд. 21.00, 22.00 Військ. орх.

Понеділок, 20. грудня 1937.

БЕРЛІН 14.15 Розр. музика, 17.00 Солісти пісні Шумана та Шуберта, форт. твори Шопена. БІЛГОРОД 18.15 Нар. пісні, 20.00, 21.00, 22.00 Опера. БУДАПЕШТ 12.15 Вок. концерт, 13.30 В'йськ. орх., 18.30, 19.00 Циг. музика, 20.00 Вок. концерт, 21.10, 20.00 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 17.30 Фр. муз. на віол. і форт., 21.00 Від Ґлюка до Ваґнера, орх., сол., 22.20 Свят Вечір на Сибірі, спогади, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Колядн та колисанки, хор, 20.00, 21.00 Фільг. концерт. КОШИЦІ 14.00, 18.45 В'стки, 18.00 Закарпаття будує. Гутірка з представником шк. реферату, ЛІОН 21.30, 22.00 „Вільний стрілець" оп. Вебера. МІЛЯНО 17.15 Спів. рес'таль 20.30 Розр. музика, 21.00 Вок. інстр. концерт, з уч. Тоті даль Монте сопр., Ферагто тенор, 22.15 Скр. рес'таль Р. Сетенса. ПРАГА 20.55, 21.00 Орх. концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Ґвендоліна" оп. Шабр'єра, РИМ 17.15 Орг. рес'таль, 17.55 Реситації. 20.30 Розр. музика, 22.15 Комедія, музика.

Вівторок, 21. грудня 1937.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.10 Сол'сти, 20.00, 21.00 Барвна китиця мельодій. БІЛГОРОД 19.50, 20.00 Нар. пісні. БУДАПЕШТ 13.30 Орх., Концерт, 17.30 Танк. музика, 18.30, 19.00 Церк. музика, 20.00, 21.00, 22.00 „Шарівері" оп. Айзенмана. ВІДЕНЬ 10.50 Солісти, 15.15, 17.00 Для дітей, 17.25 Сп'в, Шрамек, барит., 19.40, 20.00 „Кляйдер махен Льойте" весела муз. авд., 22.30 Сучасна музика св'в. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 10.30 Для дітей, 21.15 Барвна китиця нар. пісеньок, 22.30 Концерт. КОШИЦІ 18.00 Колядки, МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 19.30 Розр. муз., 21.00, 22.00 „Авентура тропікале" муз. ком. М. Нашімбеніа. ПРАГА 17.30 Смичк. квартет ес-дур Бетовена, 18.10 Німецькі колядн, хор, солісти, РАДІО ПАРІ 18.15 Легка музика, 21.15, 22.00 Камер. муз., 22.30, 23.00, 24.00 „Надія" драма Германса, РИМ 17.00 Віол., 21.00, 22.00, 23.00 „Трубадур" оп. Вердія.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 19. грудня 1937.

8.00 Сигнал часу; 8.15 Для села: Хл. газетка, Музика з пл.; Що чувати серед хліборобів; 8.30 Про раси курей; 8.40 Марші з пл.; 8.50 Про конечність зорганізування села, коло год. 10.30 Музика з пл.; 11.30 Репортаж із життя; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Панський та мужицький вертеп; 13.10 „Печера змія“ Родзєвичівни; 13.30 Орх. музика, два форт.; коло год. 14.00 Авд. Великого зимового конкурсу; 14.45 Для села: Огляд цінків рільних продуктів, Актуальна хл. гутірка, Трансм. з хл. вистави у Серпці; 15.45 Авд. для дітей; Цікава з'ра, Музика з пл.; 16.05 Камер. концерт; 16.45 Авиация та життя; 17.00 Підвечірок при мікрофоні, орх., спів; 19.00 Театр Уяви: „Нікольо Паганіні“ Ст. Надзіна; 19.20 Репортаж із роб. конференції; 19.50 Твори Ф. Нововейського, хори, симф. орх.; 20.00 Камер. музика у вик. Варії Марко, скрипка, форт.; 20.35, 21.00 Опорт; 20.40 Політ. огляд; 20.50 Веч. денник; 21.15 Образи моральности: Виленська Зазуля; 22.00 Сп. рецітал М. Вронської; 22.25 Брамс: Соната г-дур оп. 78; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танк. музика з пл.

Понеділок, 20. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авдиція. 11.15 Для шкіл: Свят Вечір на Ведмежому Острові, Музика з пл., данські пісеньки, 11.40 Язикові іграшки, 12.03 Полудн. авд., 13.45 Музика з пл., 14.25 Концерт дутої орх., 14.55 Біржа, 15.00 Трохи пісні, трохи слова, 15.20 Біжучі вістки, 15.30 Господ. вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Сальонове тріо, 16.50, 19.50 Актуальна гутірка, 17.00 Гігантичний телескоп, 17.15 Концерт болгарського хору „Гусла“, 17.50, 18.50 Спорт. гутірка та спортові вістки, **18.10 Вивоження та укладання навозу зимою в українській мові виг. інж. Мих. Девосир,** 18.20 Пісні Мендельсона, сопр. форт., 18.30 Програма на завтра, 18.35 Літер. хвилини: „Гість“ І. Бжози, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Военька авд., 19.30 Дискутуймо: Мати та доньна, 20.00 Відень давніше та сьогодні, розр. концерт, 21.40 Літер. новини, 22.00 Архитвори симф. музики, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танкова музика з плит.

Вівторок, 21. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авдиція. 11.40 Рахманінов: Фрагм. із Суіти на два фортеп. оп. 17. ч. 2, гр. пл., 12.03 Полудн. авд., 13.45 При чорній каві гр. пл., 14.30 Арії та пісні у вик. Д. Габлі, тенор, 14.50 Сарасате: Габанера, гр. пл., 14.55 Біржа 15.00 „Правем і левем“ фрагм. В. Лозінського, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки, 15.30 Госп. вістки, 15.45 Радіо в школі, 16.05 Ф'я.-господ. актуалії, 16.15 Дута орх., 16.50, 19.50 Актуальна гутірка, 17.00 Гдиниця — і нафтовий промисл, 17.15 Камер. концерт, 17.50 Комахи у снігу, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Три знаки зачиту, 18.20 Форт., 18.40 Мошки у Літовській долині, фейл., 18.55 Програма на завтра, 19.00 Найпрацьовитіший письменник (Крашевський), 19.30 Хоральна творчість, 20.00 Концерт орх., 21.15 Симф. концерт, 22.15 Легка музика з пл., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Концерт бажань.

Присилайте передплату!

БІРЖА.

Львів, 18. грудня 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·93, 89·50, Доляри американські 5.27·50, 5.25·00, Доляри канад. 5.27·00—5.24·50, Фльорени гол. 294·27—292·55, Франки фр. 18·60—17·69, Франки швайцарські 122·40—121·60, Фунти англ. 26·44—26·23, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·60—17·00, Кор. дан. 117·99—117·15 Кор. норв. 132·78—131·80, Корони шв. 136·38—135·40, Ліри італ. 21·60—20·80, Марки фінлянд. 11·68—11·25, Марки нім. 118·00 — 115·00, Шилінги австр. 99·20—98·20, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 130·00 — 126·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 61·50, 61·75, 3 інв. 1 ем 77·25 серія 87·00 3 поз інв. 2 ем 76·50, серія 86·00. 5 конверс. 65·00 прем. дол. 41·75, 4 консол. 62·50

Папери.

Банк Польський 109·25 Цукор 33·50. Вугіль 27·50, 26·50. Лільпоп 60·75

Тенденція дещо сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 18 грудня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. в опак.	3·30 зол.
молоко	19—20 сот.
яйця (копа)	5·60 зол.

Тенденція на масло вишкова, на молоко та яйця вдержанана.

ОПОВІСТКИ.

Отсим розписується

КОНКУРС

на посаду вчительки куховарства й домашнього господарства (теорія й практика) на тримісячному курсі організаторок і сільсько-господарських інструкторок, який улаштовує Союз Українок у Львові в часі від 20. січня до 20. квітня 1938 р. Зголошення з поданням кваліфікацій, відбутої практики і вимог слати до дня 31. грудня 1937 р. на адресу: Союз Українок, Львів, Сикстуська 46.

Просимо о. Загайкевича відібрати в Адміністрації 1 зол. на церкву в Рудні й о. Харину відібрати 5 зол. на церкву в Кривчицях.

У. Т. Т. уряджує в середу 22. грудня екскурзію до папірні в Глинній-Наварії. Кошт 2 зол. Зголошення приймає секретаріят. 2330

Тільки оголошуючись у „ДІЛІ“ можете успішно продати, купити або заміняти реальність.

МЕШКАННЯ

ДО ВИНАЙМУ умебльована кімната з утриманням, Шептицьких 14. І. п. 2271 2—2

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АДВОКАТСЬКИЙ апл'кант з 2-річною практикою в рухливих канцеляріях шукає патрона. На жадання референції. Зголошення під: „Навіть зараз“. 2308

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

МАҐ. ФІЛЬОСОФІЇ, офіцир резерви, на посаді, ожениться з панночкою на постійній посаді, релігійною та чесною. — Зголошення до „Діла“ під „Солідний“. 2327 1—1

КУПНО-ПРОДАЖ

ҐАЛЯНТЕРІЯ для пань, панів та дитяча гардероба. Ціни конкуренційні. — Фукс, Львів, Боїмів 9. 2315 1—1

НОВА ҐАЛЯНТЕРІЯ Евген Будзиновський, **Станиславів,** ратуш, поручає на свята ріжного роду ґалянтерійні артикули. 2320 1—19

НАЙДЕШЕВШЕ тісточка, чоколяду, помадки на свята закупиш у фірмі „Сокілка“, вул. Сокола 6, тел. 203-52. 2334 1—5

ГАРНИЙ дім, город, сад, при трамваю, Листопада, 14.000 — „Трансакція“ — Львів, Длугоша 1. 2332 1—4

КАМЯНИЦЯ нова, поверхова, вільні літа, без такси, при трамваю, готівка 19.000 „Трансакція“ Львів, Длугоша 1. 2332 1—3

ДІМ новий, город, 3 мешкання, побіч трамваю, готівкою 10.000, довг 5.000 — „Трансакція“ Львів, Длугоша 1. 2332 1—3

ПОВЕРХОВА з мансардом нова камяниця при трамваю, готівкою 13.000 „Трансакція“ Львів, Длугоша 1. 2332 1—3

НАЙКРАЩИЙ святочний спомин — це купно дому, приносить сталий дохід, забезпечує будучність. Порозумітесь негайно на адресу: „Трансакція“ Львів, Длугоша 1, де безплатні інформації і поради. 2332 1—5

ДВОПОВЕРХОВА нова комфортова 200 сяжнів парцеля, при трамваю, вільні літа, комірне 7.200, 24 кімнат, готівкою 35.000 — можлива спілка двох, трьох. „Трансакція“ Львів, Длугоша 1. 2332 1—4

ПРОДАМ оказійно фортепіян першорядний і піяніно 7⅓ доброї марки на догідних умовинах. Робітня фортепіянів Райковський, Львів, Фрідріхів 10. 1930 20-0

ЗАЛІЗНІ ПЕЧІ польські Ветра, нєські Метеор, Меркур, металеві ліжка Янушкевича оказійно. Рейтнер, Легіонів 37. 2203 4-5

ФІРАНКОВІ новини швайцарські і крайові, капи на ліжка. Фабричні ціни. — Ванк, пл. Марійська 5. Жадної філії не маємо. 2228 5-10

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО“!

БОНЖУРКИ ФЛЯНЕЛЕВІ по 9.90, 10.50 вовняні 14.80. Поручає: Фабрика „ПАВ“ Сикстуська 1.

РЕФОРМИ мажестік по 1.50, єґерівські з басіною 5.—, чисто вовняні (тонкі) 5.20, волічкові 5.80, шовкові 2.50. Поручає: Фабрика „ПАВ“ Сикстуська 1.

ФЛЯНЕЛЕВІ мужеські ПІЖАМИ по 10.90, 11.90—12.90. Жіночі 9.50, дитячі від 4.90. Поручає фабрика „ПАВ“ Сикстуська 1.

ФЛЯНЕЛЕВІ мужеські сорочки по 5.90, 6.50, дитячі від 3.50. Нічні жіночі 5.90. Поручає ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

ЕЛЯСТИЧНІ КОМПЛЕТИ по 2.75 грубші („Мажестік“) 3.20, вовна з шовком 4.75, шовкові 6.90. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

ШОВКОВІ комбінації міляпес 6.90. Петіт Рен ручно гафтовані 10.90. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

МУЖЕСЬКІ ПІДШТАНЦІ, теплі, вовняні від 3.50, Єґерівські 6.80, вовняні кольорові 7.80. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

ФЛЯНЕЛЕВІ ШЛЯФРОКИ по 7.50, гималяйні 11.90, шовкові 14.80. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

ПОСТЕЛЕВЕ БІЛЛЯ, солідно виконане купите ВП. найдешевше в Фабриці „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

БІЛЛЯ ЄҐЕРІВСЬКЕ для пань, панів і дітей виробляє у Львові тільки Фабрика „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1. 2279 4—

ВЕЛИКИЙ ВИБІР білля, краватів і трикотів Филип Лиафер, Львів, Трибунальська 1. 2296 2—

ВЕЛИКИЙ вибір ручних і фабричних коронок, таблетов, поручає Вирібля Фрайліха, Сикстуська 21. 2157 3—7

ІВАН ЗЕЛЬТЕНРАЙХ Львів, пл. Марійська 5 продає найдешевше гарні вироби зі золота і срібла. 2318 1—15

РІЖНІ

БРОНЗІВНИЧА робітня ОЛЕКСАНДРА КУРОЧКИ, Львів, площа Векслярська ч. 1 (ріг Валахарської-Боїмів) виконує: чаші, монстранції, окуття до Євангелій, пацьки, ліхтарі і т. д. Виконує різьбу, а саме: рами, корони в золоті, сріблі і металі. Приймає ріжні предмети до позолочування, посріблювання і ніклювання. 2280 1—16

НАПРАВЛЯЄ, стриже, чистить перські дивани, смирненські і фабричні килими, скоро. Купує дивани перські і приймає в комісі, крамниця з килимами Борковська, Львів, пл. Бернардинська 12. 2044 9—7

У восьмі роковини смерти бл. п. о. МИХАЙЛА ОЛЕКСИШИНА, українського кат. пароха Суховолі пов. Броди, відправиться

СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

у вівторок 21. грудня ц. р. в год 7.30 вранці в церкві св. Юра.

Діти і внуки.

ТІЛЬКИ 5 ЗОЛ. тривка ондуляція з 5-місячною гарантією. Сальон чесання пань, Сикстуська 8, вхід через браму. 2265 1—2

БРИЛІЯНТИ, діяманти, перли, срібло, золоту біжутерію, годинники купує, платить найбільше Вайдер, Шайнохи один. Препшайна, дешева направа годинників і біжутерії. 2170 2—?

ФАБРИКА ДЗЕРКАЛ, шліфарня шкла А. Тортон тепер Бема 12 а. тел. 224-81. 1959 23-3

ЮВІЛЕРСТВО, годинникарство, вироби спортових відзнак і нагород ВЛАДИСЛАВ БУШЕК, ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 6. Всілякі направи дешево і солідно. 2277 4—10

ПЕЧАТКИ, таблиці найдбайливіше Роман М'якін, Львів, Легіонів 29. 2230 7—1

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕГА, ДОКСА та ін. годинники найпрециэніше направить фірма П. Карпинець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

ТЕПЛЕ ВЗУТТЯ: пантофлі, папучі, бервячі на черевики, чоботи фільцові поручає і виконує єдина виробня „Ібіс" — Львів вулиця Галицька число 5. — Тел. 240-51. 1896 18-?

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 13-10

БЕЗБОЛІСНЕ усування нагнітків, згрубінь, врослих нігтів, масаж н'г із французькою горілкою і пудром ціна 1 зол. в сальоні манікіру „Янiна", 3. Мая 5. 2272 2—5

ГРЕБЕНІВ. Комфортовий пансіон Яблонських „Мароккo" відкритий на зимовий сезон. Яблонська. 2270 2—3

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики

Др. ФІШЕР

6. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 251-68. 2143

Д-р Роман Осінчук

внутрішні хороби, серце й ревматизм ординує від 3—5 попол.

Львів, Асника 2, II. пов. (бічна Пілсудського).

Упосліджені слухово!

VIBRAPHON! Небувалий переворот у тій ділянці, поручуваний лікарями специялістами

НЕЕЛЕКТРИЧНИЙ

без батерій, без дротів, без додаткових частин, майже **НЕВИДНИЙ** в ношенні, причиняється до значної поправи слуху. Домагайтеся безплатної пересилки брошури разом з умовами 30-денної проби. Випробовані апарати електр. і неелектр. на складі.

Інститут для Упосліджених Слухово Варшава, вул. Зельна 48, тел. 275-03. 2278 Години принять 11—15. 2—4

„MANUFACTURA" поручає **НА ЗИМУ 1937-8**

під упр. О. Стефановича найmodніші матеріяли на

ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 3. мужеські та жіночі одяги.

ВОДА СУШИТЬ БІЛЛЯ!

Як це відбувається, можна переконатись, коли маємо гидравлічну **вижимачку** продуковану „Гутою Людвиків" у Кельцях. В цілях реклями влаштовуємо у Львові: **МІСЯЦЬ ВИЖИМАННЯ БІЛЛЯ** у приватних мешканнях, де є водотяги, в часі прання безплатно. Користайте з нагоди. — Повідомити листівкою на три дні перед пранням фірму:

ДОМОҐАЗ Львів, Площа Марійська 5 (ґалерія)

В кожній хаті

на Свят-вечірнім столі смачна і дешева морська риба

Дорші морожені — чищені — без голови — чисте мясо висилає доки запас вистачить, в порозумінні з фірмами, що мають дорші **Рибна Холодільня в Ґдині** по твердій ціні

зол. 50·— (пятьдесять)

за одну скриню 50 (пядесять) кг. доршів, з оплаченою доставою до кожної залізничої стації на терені цілої Польщі. — Нижче виписані відборці дістають від твердої ціни знижку і платять за скриню:

50 (пятьдесять) кг. зол. 45·— (сорокпять)

манастирі, парохії, готелі, пансіони, харчівні, шпиталі, сиротинці, виховні заведення, школи, академічні кухні, касина, вязниці і т. п.

зол. 40·— (сорок)

крамниці роздрібної продажі: крамниці кольоніяльні, харчеві, консуми, кооперативи і т. п. Якщо не можуть дістати доршів у гуртівників збирають замовлення від своїх клієнтів па Свят-вечірну рибу.

Зол. 35·— (трицятьпять)

платять гуртівники за одну скриню доршів при закупі партії почавши від 50 (пятьдесять) скринь доршів.

CHŁODNIA RYBNA W GDYNI

Телефон: 12-50 і 17-78.

Висилає дорші, коли дістане гроші почтовим переказом.

Купуйте тільки знаної доброти

ҐОЛЮБСЬКІ ДЕЛІКАТЕСОВІ СИРКИ

ЕМЕНТАЛЬСЬКІ лагідні в смаку, ТИЛЬЖИЦЬКІ пікантні в смаку, КМИНКОВІ служать доброму травленні, САРДЕЛЕВІ побуджують апетит з назвою „РОТР", бо це товар поживний і дешевий. Вистерігайтесь фальсифікатів. Домагайтеся всюди, замовляйте у фірмі „ROTR", Golub, Pomorze.

Чисто **ВОВНЯНІ** елеґантні і модні светери вже від **8·— зол.** можна купити в

„ҐАЛЯНТЕРІЇ"

С. ДУЧИНСЬКА

Перемишль, Казимирівська 26.

Тапчани, матраци, тапети, фіранки, дивани, меблеві матеріяли і т. п.

Проектування і виконання комплетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських

Т. Кисяк і сини

Львів, пл. Смольки 4

Тел. 24009 і 21985 31—40

Бляхарські роботи

криття веж, дахів і консервація. Галянтерійні роботи і ЦИНОВАННЯ МОЛОЧАРСЬКОГО НАЧИННЯ ФАБРИЧНИМ СПОСОБОМ

АНДРІЙ БАРТКІВ

Львів, ул. Глибока 12. Тел. 255-62 2310 2—5

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра Францоза, одинокий радикальний і випробований засіб (натирання) проти

РЕВМАТИЗМОВІ

кольок з причини простуди, пострілові, ісхіясові і ін. Дістанете в аптиках.

Виріб і головна продажа

АПТИКА МІКОЛЯША

Львів, Коперника 1. 8—12

ПОВІДОМЛЯЄМО,

що після повороту з закордону ми засобили наш сальон у найновіші креації корсетів і нагрудників

ФІРМА ПІЗЕН — ЛЬВІВ

часово Пасаж Міколяша.

Приймаємо тальони Ц. О. Т.

Меблеві покриття хідники, дивани, перати, гіподеум, капи і намітки, в найбільшім виборі

ФРЕНКЕЛЬ і ЛІДЕР 18-?

Львів, Леґіонів 29, в подвірю, тел. 286-38.

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА світової марки

Б. СОММЕРФЕЛЬД

Експорт: до Англії, (Steinway & Sons-Londyn) Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. д.

виключне заступництво:

С. Новацький

Львів, вул. Пілсудського ч. 17.

Всім П. Т. Гостям, що приїзджають до ПЕРЕМИШЛЯ — поручаємо

ПЕРШОРЯДНИЙ РЕСТОРАН

М. Кузишина

ПЛ. НА БРАМІ Ч. 9. Тел. 15-76

Зробіть радість Близьким і купіть практичний дарунок на

ЯЛИНКУ

з хустинок до носа, ручників, обрусів і т. п.

МАНУФАКТУРА

Е. Ф. Борис і Ска

Перемишль, скр. пошт. 185.

НАЙДЕШЕВІШЕ ДЖЕРЕЛО ЗАКУПУ порцеляни, фаянсів, шкла та електричних лямп у відомій фірмі

ЛЯНДАВ

тільки ВУЛ. БОЖНИЧА 17.

Коли вживаєте доброго порошку до печива маєте ту певність, що Ваша праця не змарнується, наппаки: печиво гарно вдасться, буде пухке і смачне.

На Свята

найкращі дарунки, перфуми і модерні біжутерія, по найнижчих цінах.

Для Читачів „Діла" гарні памятки.

С. ФЕДЕР

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 7.

Філії:

Коперника 15 а, — Галицька 16

РОБІТНЯ кашкетів ріжних фасонів і красок та всяких ШАПОК КРИМСЬКИХ І БАРАНКОВИХ по найдешевших цінах

М. БІНШТОК

КРАКІВСЬКА 15 (Народний Дім). Для Кооп. і Союзів відповідний рабат.

КІР

Львів, Уєйського 6

Тел. 280-88

Станиславів, 3-го Мая 4.

ПЛЯНИ КОШТОРИСИ БУДОВИ.

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох.-перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і усіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію 1428 найкращої достави. 37—40

Найважніший параграф... ...практичного чоловіка: НЕ ПЕРЕПЛАЧУВАТИ!! ТОМУ НАБУВАЙТЕ тоалетові мила, Кольонські води і Косметики у ф-мі

ВАШЕ ОЧКО

ГАЛИЦЬКА 1.-РІГ РИНКУ

ГАРНІ — ПРАКТИЧНІ — І ДЕШЕВІ ДАРУНКИ НА СВ. МИКОЛИ І ЯЛИНКУ

Вічні пера і олівці Пелікан. Гуцульські і лемківські різьби. Квітові води в ориґ. фляконах тощо — поручає

Союзний Базар

ЛЬВІВ, РУСЬКА 20.

ГОДИННИКАРСЬКА РОБІТНЯ КАЗИМИРА АДЛЯ

Інструктора годинникарських курсів Інст. Промисл., довголітнього співробітника ф-ми От. Возьняк. Принимає всякі направи з обсягу годинникарства. ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 23 (біля каварні Рома).

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10